

INIMA FERBINTĂ ȘI CONȘTIINȚA POPORULUI

...cându-se ca un vis mult așteptat al întregului popor, din însăși ființa poporului, a luat ființă în dimineața zilei de 8 mai 1921 partidul comunistilor, partid de la nașterea cărui sărbătorim în primăvara aceasta 40 de ani, partid cărui îi era hărăzit să îndeplinească cu sfințenie ideala de libertate, de muncă și fericire al poporului nostru. Atunci când însăși existența națională a poporului nostru era într-o primejdie de moarte, partidul comunistilor l-a ridicat la înălțimi, l-a înarmat și l-a condus la victorie, lovind cu o putere uriașă fiara antonesciană-fascistă. Partidul comunistilor a chemat și condus poporul la asaltul victorios împotriva monarhiei și oligarhiei bancaro-moșieresti, îndepărtând, printr-o luptă de o singură și superbă frumusețe morală și patriotică, măreț cucerit al istoriei, puterea politică în mâinile sigure ale poporului, puterea economică în mâinile harice ale poporului, libertatea deplină în miinile poporului, cultura înălțată în miinile poporului.

Ani de zile în timpul regimului buceghzo-moșieresc, comunistii au fost înfrunți în beznă de celulelor H, dar cu o energie fără seamăn comunistii n-au încetat să creeze ziua când copiii și se vor da grații muncitorilor de școală, ziua când cel din urmă neștiutor de carte se va apleca uimit și fericit asupra primei cărți. Ani de zile, comunistii au fost achiunguți și oprimați, dar ei n-au încetat să creeze ziua când, eliberat, poporul român avea să treacă la fărura unei țări noi, la fărura orinduirii socialiste. Politicienii se lăudau că opinea în care era înclinați, „talpa țării” venea de la Decretul, dar ezitau să spună de unde veneau pelagra și neștiința de carte, co-cioabele și foamea. Regele se auto-boteza „primul agricultor”, el fiind în realitate (azi nu mai există) un creștin pentru simeni, „primul cartof”, „primul moșier”, „primul bancher” și „primul industriaș al țării”.

Impotrița acestor odioase tenebre ale trecutului s-au ridicat cei mai buni și credincioși fii ai poporului, comunistii. Sub conducerea lor înțeleaptă și tenace, poporul nostru muncitor a înfrunțat într-un timp istoric scurt, un vis care dura de secole.

Istoria anilor construcției socialiste e plină de întreceri, îngemănate sub steagul glorioș al partidului, a clasei muncitoare, a fărâmișii colectivistice și a intelectualității noastre noi, dar dintre toate, deosebit de profund, dragoste, neferimită pentru partid, prețuirea lui înaltă față de lupta și ideologia Partidului Muncitoresc Român, respectul și adunarea totală față de exemplul strălucit și intrinsec de patriotism și de slujire devotată a poporului pe care l-a dovedit încă din primul ceas al glorioasei sale existențe partidul comunistilor. S-a dovedit astfel, încă o dată, că de nebiruită este unitatea indestructibilă dintre Partid, guvern și popor, că de curată și de profund este sentimentul de dragoste cu care poporul în unanimitate lui înconjoară glorioș și încercatul Partidului Muncitoresc Român. Într-o scrisoare adresată „Științei”, „Eroul Muncii Socialiste”, Ștefan Tripsa, anunța, el însăși copleșit de emoție și mișcare: „Zilele acestea oclării anverșarii partidului. Buretelele sînt roșii. În 4 luni, oclării noiști au produs aproape 3000 tone șuruburi, șuruburi, șuruburi... Sărbătorile noastre nu sînt fete noi și mai puțin, ci, în ceea ce privește, peste plan, 24.000 tone șuruburi și 30.000 tone laminare.”

Sărbătoare între sărbători, aniversarea a 40 de ani de la înființarea Partidului Muncitoresc Român a verificat încă o dată capacitatea creatoare a poporului nostru, avîntul său nestăvil în construcția socialiste. Pe santierul complexului petrochimic de la Brazi s-au montat înainte de termen coloana 581 A, rezervoarele sferice și trei secții sînt gata să intre în probe tehnologice. La noua fabrică de rețon din Săvinești, în cîntea aceleiași eveniment au fost montate 80 la sută din utilajele și agregatele fabricii, la Chișinău a intrat în rodul noua secție de electrofiză a fabricii de celuloză, iar la combinatul de industrializare a lemnului de la Blaj au intrat în probe mecanice două linii. Nu e colț al patriei noastre, din care în aceste zile, să nu fi venit vești despre victoriile oamenilor noștri. Sărbătorile noastre nu sînt fete noi și mai puțin, ci, în ceea ce privește, peste plan, 24.000 tone șuruburi și 30.000 tone laminare.

Sărbătoare pentru noi totuși faptul că, sub conducerea încercată și plină de înțelepciune a Partidului Muncitoresc Român, poporul nostru se găsește alături de celelalte țări socialiste, sub steagul glorioș al idealilor marxist-leninisti, în primele rânduri, în detașamentul revoluționar al umanității, în lupta cea mai grandioasă a tuturor timpurilor, pentru pace, pentru fericire și progres.

Luînd cîntul la Adunarea festivă cu prilejul aniversării a 40 de ani de la crearea Partidului Muncitoresc Român, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, exprimînd printr-o metaforă de o lapidară frumusețe realitate și în înțelesul de 40 de ani, a rostit aceste cuvinte înfrîntătoare cu un imn: „Partidul întrupează tot ce e mai bun în poporul nostru: el este inima fierbinte și conștiința poporului, înțelepciunea și voința sa colectivă”.

Cu același prilej, în cadrul aceleiași memorabil Raport, conducătorul iubit al partidului și poporului nostru a spus: „Azi, steagul glorioș al partidului, care nu s-a plecat niciodată în fața dușmanului, fluturî biruitor deasupra României socialiste. N-au fost zadarnice jefurile, sacrificiile ațut ani de aprigă luptă de clasă. Oropoșii soartei, cei jefuiți și exploatați la stînga de capitaliști și moșieri, cei care ieri — cum spune cîntecul — nu erau nimic pe lume, sînt azi totul, sînt stăpîni țării și ai soartei lor”.

Prin aceasta, partidul, la marea sărbătoare a sa, n-a uitat să omagieze poporul muncitor, acela care în ultimă analiză și da puterea, strălucirea, înțelepciunea și cigoarea tineretii fără bătrînețe. Prin recunoașterea acestui adevar, partidul s-a îndalțat pe sine la înălțimea unde nici o altă forță politică n-a stat creodată în îndelungata istorie a patriei noastre, cu atîta demnitate și modestie, cu atîta credință și dragoste față de popor.

L
...focul continuu” e o metaforă a oclărilor. Giganțelele cuploare trebuie să se stingă, focul lor trebuie să ardă continuu, flacăra trebuie veșnic hrănită! Aceasta este și condiția poeziei. Generalia noastră de scriitori, crescută sub îndrumarea partidului, are datoria de a întretine viu, focal entuziasmului, de a-și perfecționa — din mers, ca în cazul cuploarelor de oclă — armele de luptă, de a trăi o continuă înnoire. Voi încerca să spun câteva cuvinte despre poezia agitatorică, revoluționară, care trebuie să servească poporul cu promptitudine și eficiență.

Formula „poezie a cotidianului” e departe de a fi acceptabilă pe deosebit în noi pentru că reclamează o anumită limitare a puterii de exprimare și a investigației poetice în general. Pentru unii critici „poezia cotidianului” pare o specie literară de o nouă dată, tulburătoare și descoperire a ulimilor ani, ori e știut că în toate timpurile, poezii adevărate au răspuns imediat și precis unor evenimente sociale de mare importanță, au căutat să le întuiască esența cu precizie, lăudîndu-le, ori condamnan-

...dule, hotărînd și spunînd ce aveau de spus, de îndată. Astfel, creațiile lor aveau forță de generalizare și prin viabilitatea ideilor, prin nouțatea reală a imaginilor artistice, depășeau caracterul de improvizare. Nu există o poezie care să aibă azi, o mare vigoare prin plămădirea ideilor sale pentru că mai tîrziu, după consumarea evenimentului istoric care a generat-o și-a pierdut și totuși această valoare. Desigur, ca în cazul oricărei opere literare, pot exista elemente de informație cotidiană (nume de oameni, localități etc.) care să nu mai intereseze, pot exista pasaje atîșne de desuetudine, dar efectul operelor, în totalitatea ei, nu poate fi anulat. Aceasta, evident, presupunînd că această operă a însumat înfrunțările ideilor înfrînute ale epocii. Dacă numele unor mișcări, șt. zicem, din poeziile revoluționare ale lui Petofi, pot să nu ne intereseze, nu pot să nu ne miște patosul poeziei, generozitatea ideilor sale, imaginile deosebite de sugestive.

Asemenea creații care să vorbească despre vremea noastră, demne de ea, ne cere călătorii de poezie. Lansarea în cosmos a primei nave-satelit cu om la bord de către Uniunea Soviet-

„FOCUL CONTINUU”

...tică a făcut să vibreze în chip deosebit liric poezii. Au apărut aceste versuri într-un volum. Ceea ce a mai impresiionat, de asemenea, a fost felul nou, prospețimea cu care au fost scrise. Sînt poezii care se pot roși la tribună, care pot fi citite pe stradă, care au ceva din fluidul superb al temei, o orogotogorie de sunete mai dinamică, mai bărbătească. În ciuda oricor metaleor-perle al fi găsit, era imposibil să realizezi efectul scontat exprîndu-te placid, în versuri „asezate”, ca despre un eveniment obișnuit. Al fi riscat să se stingă flacăra din cuplor, să se producă ireparabilele avarii. Tocmai de aceea, cred că tinerii poezii — și nici cei mai talentați dintre ei — nu sînt ferii de un asemenea păcat — mai publică

desori poezii lipsite de flacăra, construite pe esafodul fragil al unor pretexte literare, în care referințele mitologice, de pildă, sînt menite să înlocuiască ideile originale, ideile poetice noi, ori poezii atemporale de-a dreptul, iar ideea de actualitate este enunțată în titlu, în mod ostentativ ca o „acoperire” pentru text. Există un calm al gesturilor poetice confundat adesea cu sobrietatea, cu echilibrul mijloacelor artistice, calm care trădează însă o imprecizie în exprimare, o lipsă a puterii de sintetizare, lipsa unei metafore majore, centrale, o alunecare în abstract. Am impresia că în unele privințe o asemenea manieră a fost, ologiată în unele cronici la volumul „Vîntul cutreeră apele” de I. Constantin, căruia, în loc să se recomande — ca unuia dintre cei mai talentați poezii tineri — îngobășirea arsenalului de idei (nu numai imagistic) mai multă energie, mai puțină placiditate, ! se facilitează o dezvoltare lină, care poate să-l ducă mai greu pe autor la realizări de surpriză. E pripliat invocarea așaziselor modalități specifice de exprimare, în cazul unor autori a-

flași la prima lor carte. Trebuie stimulată autodepășirea, căutarea de noi țăruri poetice. Trebuie să învățăm, de la marți poezii și de la activiștii de partid mai cu seamă, știința de a vorbi maseilor. Mișcarea ideilor poetice trebuie să aibă forță și grație. Nu trebuie să ne ascundem festuriele în vreo togă antică, vîntură în poemele noastre să nu fie un tărîm întrezărit ori bătut numai, un simbol vag, impropriu situat în vreme, ci o certitudine, către care cu mijloacele dialectic-marxiste putem ajunge, pe un drum cu etape precise, de muncă.

Poezia cotidianului? Da, înțelegem o asemenea idee, în două ipostaze distincte: poezie despre vremea noastră, despre ziua de azi și răspundere promptă.

Poezia noastră trebuie să ajungă mai repede — în haîne de sărbătoare ori de lucru — la oamenii muncii.

Cuploarele acestor poezii trebuie să fie încălzite de focal continuu al marilor idei ale contemporaneității.

Gheorghe Tomozei

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VA!

TEGA FĂRĂ

REVISTĂ a UNIUNII SCRITORILOR din R. P. R.

Anul IV, Nr. 10 (69) • 15 mai 1961 • Apare la 1 și 15 ale lunii • 12 pagini — 1,50 lei

Demostene Botz

EU TE CUNOSC

Partid, eu te cunosc, te știu.
Și după ochi te știu, și după față,
Te înținesc acum mereu în viață
Și te presimt în fiecare flu.

Te intrupezi în mil și mil de oameni
Și te găsești întreg în floare,
Cum e lumina-ntreagă de la soare
În razele cu care te acameli.

Te-am întâlnit odată de armîndele
Încălzit neînțecat și drept,
C-un bob de floare roșie în piept
Subi gloanțe fulgerind de pretutîndele.

Din cel care-ai căzut te-ai ridicat,
Cum se înalță pomul din pămînt,
Să fluturi peste omenire-a vin,
Stăcug înroșii din singele vărsat.

Ca primăverile ai înflorit,
Din tine însuși reînscînd mereu
Să porți cu ferici unii Prometeu
O nouă flacăra plină-șent.

Prezidiul adunării festive organizate cu prilejul aniversării a 40 de ani de la crearea Partidului Muncitoresc Român. La tribună, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej

REVOLUȚIA CULTURALĂ

Acad Tudor Vianu

...care îmi vorbește despre influența cărții și foii tipărite și despre îmbogățirea minții, prin folosirea continuă a acestora.

Aș vrea să amintesc ceva despre curcile de creație artistică, și prin care ies la iveală neînclănt, din stîm maseilor populare, noi talente în domeniul tuturor artelor. Îmi propun să privesc odată, ceva mai de aproape, activitatea acestor curcile de creație. Dar pînă cînd îmi voi completa informațiile, socotesc că pot face un raționament, pe care nu cred că cineva îl va contesta. Altdată, talentele se selectau din micul număr al celor care străbăteau la viața culturii. Astăzi, cînd numărul a devenit cu mult mai mare, nu este firesc ca și numărul talentelor să crească? Văd ridicîndu-se în viitor, din straturile adînci ale poporului nostru, rezervoare de viață splrituală al întregii națiuni, din care s-au ivit altdată Emines-

Pătrunderea culturii în popor se datorează, de altfel, nu numai școlilor elementare mai numeroase și mai bune, dispunînd de răsămuri mai lungi ale școlărității, dar și tuturor mijloacelor, alți de variate și de eficiente, ale învățămîntului extrascolară. Înmulțirea publicațiilor periodice și a cărților, marile lor tiraje, fără analogie în trecut, înzestrarea punctelor celor mai îndepărtate ale țării cu posturi de radio-recepție și de televiziune, intrarea acestora în număr din ce în ce mai mare în gospodăriile particulare, creșterea rețelei de biblioteci populare și de case de cultură, sprijin, înțelegere și adîncște procesul de culturalizare a maseilor populare. De cite ori mi se întimplă să călătoresc în țară, îmi place să mă opresc în locuri cunoscute de mult și unde îmi înțeleg altdată, ca și acum, pe oamenii simpli al poporului nostru. Impresia schimbării produse în anul regimului popular este covârșitoare. Cultura generată a făcut mari progrese. Oamenii dispun de o informație bogată în domeniul politic intern și extern, sînt la curent cu marile curcile ale științei și tehnicii moderne, sînt orientați în viața artistică a țării. A dispărut omul arhaic. Îi înlocuiește un om modern. Fîndcă sînt totdeauna atent la felul de a se exprima al oamenilor, înregistrez progresul formelor literare ale limbii în graiul tuturor, o împrejurare

școlară a universităților și institutelor de învățămînt superior a crescut în proporții nemăslînțite în trecut, dar ea provine acum, în bună parte, din straturi sociale pentru care accesul la cultura mai înaltă era, altdată, literalmente imposibil. Am fost în săpămîntele din urmă, cu treburi de-ale școlăie, la Iași și la Cluj. Am găsit acolo orașe renovate, cu populație dublată. Marca analfetă a străzilor, asa de izbtoare pentru cine vede aceste centre după ani de absență, se explică alți prin atragerea unor noi forțe de muncă în jurul industriilor și întreprinderilor, create acum din nou, cit și prin sporierea extraordinară a populației studențești. Iași și Clujul, ca și București, sînt astăzi orașe tineresti. Atmosfera lor generală este creată de circulația înverzimi studi-foase. Un învățămînt superior, de diferite specialități, s-a instalat și în alte orașe ale țării, la Timișoara, la Craiova, la Tîrgu-Mureș, la Galați și în alte părți. Creșterea numărului studenților se găsește acum în plină desfășurare, dar acest proces nu mai provoacă altdată îngrijorarea pe care o trezea altdată. Se știe că în trecut, sporierea populației studențești, constatată cînd și cînd, era a preciață de pollicienii vremii ca un simptom nefast, vrednic

(Continuare în pag. a 4-a)

Cu prilejul acestei glorioase aniversări, Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român aduce un călduros omagiu puterilor noastre partid, sub a cărui conducere înțeleaptă clasa muncitoare, în alianță cu țărînimii muncitoare, au răsturnat dominația capitaliștilor și moșierilor, au instaurat puterea celor ce muncesc și construiesc cu succes orinduirea nouă, socialistă; membrilor de partid care militează cu abnegația și devotament fără margini pentru mobilizarea poporului muncitor la înfrunțarea politică partidului; eroiciei clase muncitoare, din mijlocul căreia s-a plămădit partidul nostru și care își îndeplinește cu cinste înalta ei misiune istorică de conducătoare a tuturor oamenilor muncii în lupta pentru construirea societății socialiste; vrednicului și talentatului nostru popor, milioanele de oameni ai muncii de la oraș și sate, care urmează cu dragoste și încredere partidul, cu convingerea nestrămătuată că el îi călăuzește spre noi și noi victorii, spre culmile cele mai înalte ale progresului și civilizației umane, societatea comunistă.

(Din Raportul prezentat de tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej la Adunarea festivă organizată cu prilejul aniversării a 40 de ani de la crearea Partidului Muncitoresc Român)

Cîntece de iubire

NAHABED KUCEAK

Existența lui Nahabed Kuceak, unul din marii lirici ai lumii, rămîne învîltită într-un abur de taină.

Pe la începutul secolului XVI trăia în Armenia, în sfîrul Van, la Haragone, un poet numit Kuceak, sau Kocak. Dar, după opinia unor cercetători — indesebi a lui Arșag Ciobanian, principală noastră sursă de informații — nu acela ar fi autorul celebrelor cîntece de iubire. Opera ilustrului Kuceak poartă amprenta poeziei populare din regiunea Eghina; so-cobolul, imaginele, stilul versificației, anumite întorsături specifice ale frazei — toate acestea diferă considerabil de manuscrisele poetului din Van. Sînt, deci, temeri să presupunem că Nahabed Kuceak a fost un cîntăreț ră-tăcut (tartabed) care a trăit undeva, în Eghina, într-o epocă greu de precizat, avînd un omonim în secolul 16, la Haragone.

Spre deosebire de majoritatea scriitorilor armeni din Evul Mediu, Kuceak n-a fost un slujitor al bisericii; ca a-tare, n-a avut parte nici de învîltură, de o cultură literară propriu-zisă. În afară de Biblie și de câteva din principalele lucrări de teologie literatură armenă, el n-a citit probabil nimic. Marele educator al artei sale, maestrul incontestabil al tuturor artiștilor de geniu, a fost creația populară. Și nu-i nimic uimitor în apariția unui asemenea cîntăreț într-un colț de pămînt unde răsună de veacuri acorduri ca acestea: „De-moi spovedi la Sfîntul Snaire, / Mi-e că-i moare pâlălaia-n sfînic, / Spovedi-moi lumii zîmbitoare, / Fîindcă ea se înnoiește veșnic” (Eghina). „Să nu adormi, iubito, cît zorii nu se-arată! / Îndeajuns dormi-vom, odată și odată, / Nenumărate toamne și ierni și primăveri, / În noaptea fără lacrimi și fără mîngîierii”, (Erzerum). „O stea, deasupra mării abia tremurătoare, / S-a îndăgostit în taină de-un peștișor stingher, / Și nu e chip nici steaua în valuri să

coboare, / Nici peștișorul n-are cum să se schie-n cer...” (Eghina).

Opera lui Kuceak, așa cum ni s-a transmis, este alcătuită din câteva sute de mici poeme, forma prozodică de predicție fiind catrenul. Aceasta ține, desigur, de caracteristicile poeziei orientale, îndeosebi ale poeziei persane.

Dintre cele trei categorii tematice distincte în opera sa, cîntecele epico-filozaofice, cîntecele de pribegie și cîntecele de iubire, geniul lui Kuceak strălucește cu o intensitate aparte în acestea din urmă. Ceea ce-l învîlzește pe snarele lirice armenă cu titlul erotic universale, dînd totodată un caracter foarte modern poeziei sale, este sentimentul prietenății spirituale în dragoste. În ciuda numerelor elementare care, luate în sine, ar ispiți la concluzii contrarii, n-avem de-a face cu o poezie a patimii; accentele senzuale nu copleșesc ideea profundă că iubirea reprezintă o relație superioară între doi oameni, suferințele și bucuriile sale fiind atribute specifice umane, nu simple ipostaze ale funcției biologice.

După cum observă pe bună dreptate Ciobanian în studiul despre trubadurii armeni, Kuceak este poate la fel de grandios ca Omar Kayam în subtil-mele sale accente de desă-deide erotic-filozaofic, dar întrece, prin profunzimea sim-firii și grația firească a expresiei, tot ce-a creat în acest gen poezia persană. Spre deosebire de Hafiz și Saadi, poezi de Curte, de un rafinament „seniorial”, Kuceak nu-și înstrăinează lira sub bolțile aurite ale palateilor; el preferă arcașele versă ale pădurii, co-voarele neîntrecute ale cîmpurilor în floare, bolta somptuoasă a cerului înstelat. Cîntecul său, răsunînd lîngă focurile pășunilor sau în larma vîscală a petrecerilor tărănești, nu omagiază nici hani, nici principii, nici sultani; unicul suzeran a cărui glorie o slă-vește — este iubirea.

În țara noastră, opera lui Kuceak a rămas lungă vreme aproape necunoscută. Ce-i

drept, într-o culegere apărută cu mulți ani în urmă, și intitulată „Din lirica armeană, s-au publicat o parte din poemele sale, în transcriere literală, complet nesugestivă din punct de vedere artistic. Abia în ultimul timp, sub semnătura lui Victor Tulbure, au apărut în revistele noastre câteva transpuneri poetice, cu totul remarcabile, din Nahabed Kuceak.

În ce mă privește, pornind de la traducerea textuală în limba franceză, am încercat să armonizez în românește și în spiritul originalității, în măsura în care-l voi fi înțeles.

Blestem

Pe miinle iubirii, Doamne, să nu ne dai, că nu-i a bună, Sau, dacă tot ne dai — ne cruță de limbile de mătăgună: E drept că dragostea ne face nebuni, dar blestemat să fie Cel care-și bate joc de-această nespuz de dulce nebulie!

Trece moartea...

Colindam alaltăseară sub ferestrele vecine: Trece Moartea și mă cheamă — Hai, flăcăule, cu mine! Moarte, milostivă Moarte, — încă-s tînră, nu-s de tine, Vino să-ți arăt pe-aceea care, zău, și se cuvine: Apă vie ține-n mină, nici nu bea și nici pe cine S-ar cădea să bea, nu-l lasă ca să bea cum se cuvine!

Hei, lună...

Hei, lună, tu ești mindră că luminezi pămîntul, Dar luna pămînteană-i la mine în pridvor! De nu mă crezi, așteaptă pină-i desfac veșmintul, Dar mi-e că-ți pică dragă și-ai să te stingi de dor.

Privighetoarea

Se-așează lin privighetoarea petrandafinul din grădina, Și-n graiul ei fără pereche se tînguie luna plină, Tresare floarea și ascultă — apoi, cînd zorile adie, Iși leapădă rochița verde, își pune alta, singerie.

De ce?

De ce-ți ferești privirea, cînd treci pe lîngă mine? Cu gingășii de-acestea pe mulți i-ai îngropat! Frumoasă, fie-ți milă — sînt un copil, vezi bine: Nu mă zviri în flăcări, așa, nevinovat!

Prunc fără mamă

Mi-e inima ca pruncul fără mamă, Pe care vreau cu dulciuri să-l impac: Suspînă zi și noaptea și te cheamă... Vrea să te vadă, ce pot eu să-i fac?

Cu toate frumusețile străine Am încercat să-nduplec ochii mei, Dar ei sînt veșnic însetați de tine, Poftim și înțelege-te cu ei!

O, suflete, ia-mi viața, dacă-ți place: Ți-o dăruiesc vesel, nu e vreun prăpăd! Dar de mi-ai cere ochii — ce m-ai face? Cum aș trăi, fără să te mai văd?

Cîinele

Astăzi, cîinele iubitei m-a mușcat, fără pricină, Și l-a dojenit stăpîna: Piel, jigădie haină! Ce-ai cu el? Nu-l vezi că arde viu în flăcările mele? Colo-n piept — nu-i vezi pumnalul implinat pină-n plăsele!

Răspuns

Cum luminează sinii tăi noaptea-nțunecoasă! De nu mă chemi alături, alungă-mă acasă. — N-am să te chem alături, acasă n-oi s-ajungi, Au să te prindă zorii pribeg pe drumuri lungi...

În loc de lacrimi

Cînd o ieși iubirea în lume primă oară, A poposit la mine în suflet, mai întii, Apoi s-a dus ca șoimul răzlet, din țară-n țară, Și m-am trezit deodată cu dorul căpătii.

S-a-ntors de la o vreme, mi s-a lăsat pe creștet, Sub fruntea scrijelată de brazde s-a-ncuibat, A vrut să soarbă lacrimi din ochiul meu cel veșted, Și-n loc de lacrimi, singe țigăni, inveninat.

Pe ulița din vale

Pe ulița din vale, niște făclii de cerea Veghează pe flăcăul care-a murit așară. Și galbenele lacrimi alunecă-n țărîni, Topite de durere făclii îngînă: „Sărmanul, i-au luat viața două vîpăi albastre, Și-acum se zbat în flăcări și capetele noastre!”

Scrisoare

Mare fără de hotare, face-te-ai neagră cerneală, Și voi, trestii, numai pene de scrisori, pe porunceală: Toți diecii, cărturarii cîți or fi pe lumea-nțreagă, Să tot stea să-mi scrie dorul — dar nici gînd să-l înțeleagă.

De-ai să te-ntorci

Erai, cînd ne iubeam, ca iarba detrandafirii împurpurată; M-ai părăsit — și promoroaca și neoua te-au învăluit... Dar dac-ai să te-ntorci la mine, cu sufletul de olădată, Eu mă voi preschimba în soare, arzînd pe cerul nesfirșit, Și-n raze te-oi scâlda, să piară zăpada care-a troienit Cărarea de demult și iarba detrandafirii împurpurată!

Colindă

Ce de minuni zăreste luna, pe bolta nopții cînd colindă, Cite frumoase adormite se scaldă-n razele-i băloie! Pe sinii goi lumina bate ca într-o magică oglindă, Și-apoi se-ntoarce sus, pe bolta, umbrînd o stelelor văpaie.

Spovedanie

Nu m-am spovedit la popă niciodată, nici în glumă: Cum imi iese unu-n cale, fug de dînsul — ca de ciură! Cum zăresc o jupință, mă așin, cu ochii dormici: Șoldul — ce mai minăstire! Sinii — he!, ce mai duhovnici!

Doar piatra...

Tot o să mor odată de dorul tău, o știu. Atunci să-ți tai o viță din părul aurii, Să ardă ca o țorță și să pomeste cu ea Prin noaptea, să mă cauți, neimblînțita mea!

Să intri în grădina acelor duși din viață, Să și se umple ochii de umbră și de ceață, Să vrei să-mi mîngii fruntea cu degete de nea, Și să găsești doar piatra de gheață, drago mea!

Mi-am zis...

Mi-am zis că depărtarea și timpul, pasă-mi-te, Vor potoli pojarul iubirii ne-implinite.

Și anii trec și vîntul mă bîntuie mereu, Mereu se înteește văpaia-n pieptul meu...

Vă trebui foc? Aprindeți din inimă, de-aci! De nu — să n-o atingeți: v-ar pirjoli de vil.

Cel care nu se-ndură

Cel care nu se-ndură de-o inimă ce arde, Să piară-n cadru veșted, vegheat de lilieci, Să-i împletească șerpii, din jilavele coarde, Lînjolul de gheață al somnului de veci. Diaconii de baltă, orăcîind subțire, Prohodul să-i ingine, din negre bălării; Să-i croncîne cioroiul obștească pomere, Să-l jeluiască buha, în nopțile pustii.

Copacul și frunzele

Parcă-i un Făt Frumos copacul, în mantia-i de frunză verde Ce scînteiază și foșnește în adienle de vînt... Tîrziu, sub viroarele toamnei, podoaba crengilor se pierde, Foi galbene — tăcute lacrimi, se scurg alene la pămînt. Copii, credeți-mă pe mine: de dragul frunzelor coboară În ramuri — pasărea ce cîntă iubirii și doruri fără leac! Copacul capătă noi frunze, în fiecare primăvară, Dar frunza moartă — niciodată nu capătă un alt copac.

Și o să uiți cărarea

Frumoasa mea, cu straiul ca rodiile coapte, Din miază-zi venit-ai, sau vii din miază-noapte? Știu numai că-n clipita în care ne-am privit, Căzu asupra-mi cerul albastru, nesfirșit, Și-acum mă rog de soare, de stelele vecine, Ca să rămiu de-a pururi alături de mine: O să-ți cuprind în palme obrazii amîndoi, Și o să uiți cărarea întoarcerii-napoi.

Ochii și inima

Ochii meseră să-și plîngă inimii nefericirea: — Tu te-ai prins în laț — și-acuma noi ne prăpădim cu firea! Inima, zîbind, răspunde: „Să orbesc dacă vî mint, — Zece mii de limbi, ca zece mii de clopote de-argint, S-ar fi străduit zadarnic să m-avirle în viltori, Dacă nu-mi cădeai voi pradă altora, mai vrăjitori!”

Frumoasa și nebunul

Trecea pe drum o fată — Oprește-te, i-am spus, Vedenie mai mindră ca soarele de sus!

Ea se opri și rise, c-un trandafir în dinți: — Eu sînt frumoasă — zise — iar tu, ieși din minți!

Mi-a dat pesemne cerul un chip strălucitor, Iar ție ochi, să plîngă, privindu-mă cu dor;

Mi-a dat sursul mie, iar ție focul greu, În care să te mistui, chemindu-mă mereu...

De-aș fi

De-aș fi o rîndnică și cuibul să-mi-l fac Așa, din întâmplare, sub streșinile tale, Aș cobori pe seară la tine în ietac Și-n streșini m-aș întoarce, cînd zorile se cale.

Aș vrea să fiu cămașa cu flori de borangic, Mijlocul să-ți înfăntui și sinii, ziua-nțreagă — Ori, dacă nu cămașa — doar bumbul ei cel mic, Ori panglica ce-n jurul grumazului se leagă.

De-aș fi un suc de rodii, o apă de izvor, Aș sta și zi și noaptea în cupa la-nedîmînă, Și cînd spre gura arșă m-ai aplice ușor, Ți-aș săruta bărbia și buzele, stăpînă...

Atunci

Îndepărtat de tine, pribeg și hărăuit, Cu gîndurile-n flăcări, cu inima de gheață, Mi se părea că numai în vis te-oi fi zărit... Și-atunci, sunătoare, mi-ai resărit în față.

Și-am fost atunci asemeni ocelui călător, Care-n pustiu veșnic descoperă izvorul Și își afundă fata în unda de izvor Și bea pină ce uită de sine, călătorul.

Cînd draga mea

Cînd draga mea s-arată pe uliță, imi pare Că din pustia mării corabia răsare...

Ca purpura i-e rochiă și vălul străveziu; Răsufletu-i ca boarea zefirului tîrziu,

Bătînd pe trandafirii ce-au prins să inflorescă — Obrazul ei — mătoasă din Franca crăiască!

Tu și eu

Tu ești inelul — eu, mărăgăntor; Ești iarba crudă — trandafirul sint, Ești rodia de foc și-ți sint frunzurile Ocrotitor de arșiță și vînt.

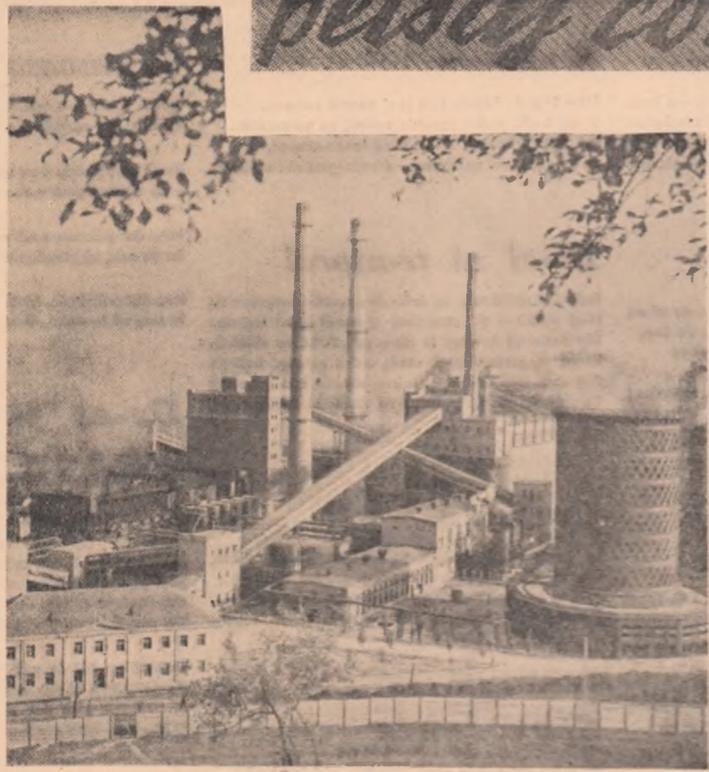
Cînd va pătrunde toamna în livadă, Vor lua din ramuri fructul pîrguit Și frunza ofilită o să cadă, Și-apoi va ninge — fără de slîrșit.

În romînește de DAN DEȘLIU

ROMANIA

Cindva, in afisele de propaganda pentru strainatate, Romania era simbolizata printr-o tarcanca voinica, de o sanatate prospera, cu dinti albi ca laptele, o tarcanca ideala...

Uzina cocschimica de la Hunedoara

Toate aceste imagini porneau de la o anumita realitate a economiei tarii, impusa de situatia ei de semicoloni...

Mindrie - uriasa pancarta cuprinzind aceste cuvinte istorice. In aceasta tara s-a desfiintat pentru vechea exploatarea omului...

Navele cu senile plutesc pe marile de pamant ca o emanatie a acestui pamant...

Sifilis, pelagra, tuberculoza - boli sociale, nu datorita climii. Si 1907, o tara agrara inapoiata...

Minile clasei muncitoare i-au insusit si cind in Raportul la Congresul al III-lea al P.M.R. citesti ca in 1965...

„Economia socialista cuprinde intreaga industrie, transporturile, comerțul, sistemul financiar și de credit...”

... Moldova, pe care se desavirira traditionala, multumim-na ra imagine om. pluz. bo. Pe cimpuri se vor produsa...

... Moldova sleita, oboisita, melancolica Moldava de alta data, cu drumuri rele, uitata de dumnezeu...

... Carograzi! Vor trebui sa intrerie pe noua harta a Moldovei cu un cerculeț mai mare...

... Si in perspectiva imediata, Galati, nou centru siderurgic. Acolo unde exista existenta...

omenească, în urmă cu ani, se zbatea meschină în jurul șantierului naval al lui Feriuc...

Oltenia de sub munții Lotru și Retezat, partea aceea de țară în care domneau cei mai cruzi moșieri...

În 1929, partidul național-tărănesc, partid de moșieri și burghezii, speriat de agitările muncitorilor...

unei căi ferate: Bumbesti-Livezeni, unde le va da de lucru. A fost o minciună. Citiiva mineri au sput o lună de zile...

Coborînd din tren în Valea Jiului, peisajul altădată de Vale a Plingerii se înfățișa. ză ca un peisaj căruia i-ai putea spune fără a greși peisaj de Vale a Soarelui.

În 1929, partidul național-tărănesc, partid de moșieri și burghezii...

Într-una din halele uzinelor „Electroputere”-Craiova

Mergînd mai departe, spre Reșița și Hunedoara, marile centre siderurgice actuale ale țării...

De altfel, tot îmbătîndu-se cu această formulă a micului Paris, burghezul nici nu-și dădea seama de ridicolul ei crincent...

Satul din jurul Bucureștiului a dispărut aproape cu totul, cam în ultimul deceniu. Capitalei de azi a țării i se potrivește din ce în ce mai bine...

Înaintea, azeul destul de des spunîndu-și-se Bucureștiului „micul Paris”.

Înaintea, azeul destul de des spunîndu-și-se Bucureștiului „micul Paris”.

Burghezii naționale, cosmopolite, i se potrivea formula „micul Paris”...

Cînd se scriu aceste rînduri, Bucureștiul arată ca un oraș-stradă mai importantă unde să nu se dărim case vechi...

O basculantă gigantică, o betonieră gigantică, o macara gigantică, cîtreiera gesuri și munți, otrepe ape, făuresc ape, modifică munții și orașe...

Peste zece, cincisprezece ani, Bogățeni și puse în valoare de oamenii munți permițe trecerea treptată de la principii repartiției după muncă...

Evoluției Deltii nu i s-a găsit poate dezlegarea integrală. Mai abundă ipotezele și interpretările și să nu mire pentru că mult prea împrevizibilă arată să fie această evoluție.

La gurile Dunării

O dată cu toamna începe să bată deasupra bălții vîntul de nord-est și ține săptămîni și luni, și exasperează și pare că nu se mai sfîrșește...

est și peste balta înghețată se asternuse un strat sticlos de zăpadă. Sub acoperămintul alb nămolul se îngroșase...

creșc și îmbătînesc doar în cetiva ani. Iar pe ele se înalță cea mai înaltă și mai bună trestie.

specialiștii decideau cum va trebui să se desfășoare transformarea vechiului estuar.

nomia socialistă a pornit pe singura cale justă și preventivă de succes în stăpînirea bălții...

Advertisement for 'TREN SPRE ANINA' featuring a train illustration and promotional text.

rează și pare că nu se mai sfîrșește deplasarea de aer rece dinspre miază-noapte.

Pe un asemenea timp începe tăierea stufului în Delta. Imensa revărsare vegetală și schimbă culoarea în acei galben-cenușiu...

L-am insușit într-una din diminețile acelea pe inginerul B. în baltă. Ieșea pentru a nu știu de ce.

Pe platoul presărat cu nisip și cioburi de scoici albe din mijlocul Maltucului, se putea vedea acum un an și un pira neobișnuit de mașini pentru asemănătoare între ele.

Partea aceasta ar putea fi înecută de date economice legate de neobșnuitele resurse ale trestiei sau ar putea fi arătată neputința de care a dat dovadă inițiativa capitaliștilor în exploatarea tezaurului vegetal.

Așa se întîmplă și cu plaurul despre care se știe puțin și care nu poate să nu fie pomenit cînd se vorbește de stuf.

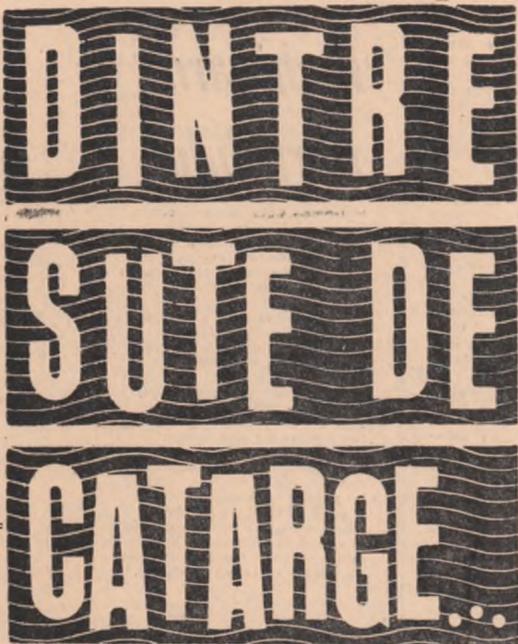
Partea aceasta ar putea fi înecută de date economice legate de neobșnuitele resurse ale trestiei sau ar putea fi arătată neputința de care a dat dovadă inițiativa capitaliștilor în exploatarea tezaurului vegetal.

În ce înălțime au avîntului mari și de durată. Eco-

Evoluției Deltii nu i s-a găsit poate dezlegarea integrală. Mai abundă ipotezele și interpretările și să nu mire pentru că mult prea împrevizibilă arată să fie această evoluție.

În ce înălțime au avîntului mari și de durată. Eco-

Gh. Izbășescu ANII TINERI AI LUI VASILE ROAITĂ

Erau tineri ca și-a mei, ca și-a tăi, Dornici de văzduhul abastu, de soare...

...Tara era o iurtună-a durerii Și ei se vroiau imul ei de izbândă; Ca pe-o armă-nceștând de lanțul sirenil...

Anii lui, vulturii lui! Cu fiere zbor, se-nfigeau — baionete, În pieptul negru-al dușmanului...

Drept în lumină, țără de număr, Treceam cu cerul boltit peste umăr; Schelele noastre-nfipte-n zenit...

Și iați, masiv, cu un ceas mai devreme Orașul coboară din planuri și scheme Desfășurându-și în linii spre cer...

Nu am puterea ca să măsoar Ritmul tău amplu, tulburător, Albă vecie de piatră și stele, Vast amfiteatru-al orașelor mele...

Seara cind liniștea, riu de mătase, Curge pe străzi, pe alei și pe case, Cind luminosă și calmă inundă...

'Am ridicat un oraș sau o sulă Totuși cetatea visată nu-i gata. Prindem năvalnic în miini, repetat, Dalia, mistria, mortarul, lopata...

'Anii sint fronturi prelunghi de bătaie; Zilnic sintem mai lucizi și mai noi Și, izbucnind în imensă văpaie, Steaua Comunei răsare din noi...

Și prelunghiindu-se necontenit În constelații arboreesc Steaua Comunei din noi izbucniță Crește-n azur cuprinzind continente.

Ioan Tipuriță INSTANTANEU

Seara a-nghenunchiat lângă lac... Seara cu suflet de mătase abastu... Seara cu vesimț făcut, ca licărirea întiului astu...

S-a oprit zidarul, s-a plecat lângă mal, Și-a clătit mîinle de var și de nea În cercănele primului ochi de stea...

O, de-aș putea s-ascult și s-aud Ca el, glasul fetei răsrind din afund Din codrul fără doine și vint...

Petre Văluoreanu REÎNTOARCERE

Cind mă voi întoarce cu lumina stelară întipărită-n pupile să cobor pe mărul meu de lut...

Cind mă voi întoarce cu pulbera stelară presărată-n păr mereu lîndr, cu vesnicia-n priviri, am să culeg maci și trandafiri...

Cind mă voi întoarce cu ani-lumină-napoi, am să păstrez o clipă de reculegere pentru Icarii-anonimi ce-au deschis omenirii arc triumfal spre Comună...

Cum să moară ei, cum să moară Cind îi respira intrigrată Întreaga țară, Cind fiere glonțe le lega tot mai mult!

Ion Crudu PRIVELIȘTE

De la coapsele mării la Țara de sus Lumina se-ncheagă și arde supus De parcă trezit dintre ape și stei...

Țara îmi pare-un sistem de orbite Laborios și lucid arcite Irreversibil roțile mereu, Solar, împrejurul Partidului meu.

STEUA COMUNEI RĂSARE DIN NOI (Fragmente de poem)

Zidul ne urcă încă un cat Trepte de aer cează și scad — Mîinile noastre-nsetate de cer...

Soarele-n zorii zilei umit O să tresară de după zid...

Ion Iovan

RĂSĂRIT ÎN UNIVERS

Mă descopăr de liniștea acestor lumi neincepute — 'Aud cum pămîntul se apropie și se apropie galaxiile...

Simt pe cadranele uriașelor ogoare colhoznice neliștea vibrind, înălînd în tulpinile plantelor, spre stele, brațe de sprijin corăbiei mele.

Cu încredere și zîmbetul vostru ațturi tai prima fereastră în vid... Spre lucrării bronzate de triplu cosmic...

Va urca lângă săgeata rachetei aripa înălțărilor cuvinte — Va urca prelunghiindu-se unde voi trece, brațul lui Lenin...

1. Noroiul

Mă, frate, mă, noroiul ăsta parcă-i clei. Se lipește, fir-ar al dracului să fie, de nu mai poți ieși din el...

O arătare în subă se proțăpește în pragul uși. — Care ț-i necazul, nea Nicolau? — Meșterul atacă prin învăluire...

— Văzui întunerice și credeam că n-ai venit. — Da' cit e ceasul, nea Cutare? — Păi, să tot fie 7.20.

— Bine, frate-meu, așa reclamă îmi faci dumneata mie, 7 și... e-n am venit, ai? — Fusesse vorba între noi...

— Pe cîntea mea, dacă eu mai lucrez. String toți oameții și fi pun pe fiecare în parte să-mi spună cite o poveste...

— Gata, meștere, ai dreapta. Uite cismele. Nicolau se uită în dulap și

nu-i vine să creadă. Mormăie necăjit:

— Mi-o făcărăți. Pe cîntea mea, mi-o făcărăți. Ieșim afară. Noroiul e răcolit de pași. Mustește cind îl calci...

Șerban Petre-Lazăr

O arătare în subă se proțăpește în pragul uși. — Care ț-i necazul, nea Nicolau? — Meșterul atacă prin învăluire...

— Văzui întunerice și credeam că n-ai venit. — Da' cit e ceasul, nea Cutare? — Păi, să tot fie 7.20.

— Bine, frate-meu, așa reclamă îmi faci dumneata mie, 7 și... e-n am venit, ai? — Fusesse vorba între noi...

— Pe cîntea mea, dacă eu mai lucrez. String toți oameții și fi pun pe fiecare în parte să-mi spună cite o poveste...

— Gata, meștere, ai dreapta. Uite cismele. Nicolau se uită în dulap și

place, pentru beton e însă tot ce poate fi mai bun.

Sînt un laș. Ca să mai scap de noroi, urc sus pentru a vedea cum lucrează oamenii. La parter, zidarii își fac munca liniștită...

Șerban Petre-Lazăr

O arătare în subă se proțăpește în pragul uși. — Care ț-i necazul, nea Nicolau? — Meșterul atacă prin învăluire...

— Văzui întunerice și credeam că n-ai venit. — Da' cit e ceasul, nea Cutare? — Păi, să tot fie 7.20.

— Bine, frate-meu, așa reclamă îmi faci dumneata mie, 7 și... e-n am venit, ai? — Fusesse vorba între noi...

— Pe cîntea mea, dacă eu mai lucrez. String toți oameții și fi pun pe fiecare în parte să-mi spună cite o poveste...

— Gata, meștere, ai dreapta. Uite cismele. Nicolau se uită în dulap și

ze planuri. O iau înapoi încet. De mine nu mai ies fără cisme.

2. Pădurea În spatele fabricii se întinde pădurea. E o pădure tină. La doi metri de gard, săpăm un șanț pentru un cablu subteran...

Șerban Petre-Lazăr

O arătare în subă se proțăpește în pragul uși. — Care ț-i necazul, nea Nicolau? — Meșterul atacă prin învăluire...

— Văzui întunerice și credeam că n-ai venit. — Da' cit e ceasul, nea Cutare? — Păi, să tot fie 7.20.

— Bine, frate-meu, așa reclamă îmi faci dumneata mie, 7 și... e-n am venit, ai? — Fusesse vorba între noi...

— Pe cîntea mea, dacă eu mai lucrez. String toți oameții și fi pun pe fiecare în parte să-mi spună cite o poveste...

— Gata, meștere, ai dreapta. Uite cismele. Nicolau se uită în dulap și

suffetul pădurii și al cimpiei. Iar piatra tot cu mine ține, dacă-i vorba să o sfarm.

— Cum așa, nea Iгоре? — Cam greu de spus. Săpatul e și el după cum și locul. În pădure te prinde neliștea...

Șerban Petre-Lazăr

O arătare în subă se proțăpește în pragul uși. — Care ț-i necazul, nea Nicolau? — Meșterul atacă prin învăluire...

— Văzui întunerice și credeam că n-ai venit. — Da' cit e ceasul, nea Cutare? — Păi, să tot fie 7.20.

— Bine, frate-meu, așa reclamă îmi faci dumneata mie, 7 și... e-n am venit, ai? — Fusesse vorba între noi...

— Pe cîntea mea, dacă eu mai lucrez. String toți oameții și fi pun pe fiecare în parte să-mi spună cite o poveste...

— Gata, meștere, ai dreapta. Uite cismele. Nicolau se uită în dulap și

Desen de CORNELIU BIRSAN

se poate face un tablou, tot nemulțumit aș fi rămas. Mă atrage altceva. Am văzut odată înfățișat un tigris feroce...

3. Dimineața Autobuzul spre șantier eu îl iau de la mijlocul traseului, așa încît aproape întotdeauna stau în picioare...

4. Sport Cei care lucrează la pavarea șoselei vor s-o ia înaintea noastră. Or, dacă aceasta se întâmplă, înseamnă că va trebui să spargem șoseaua...

5. Sfirșit Problema încheierii unei lucrări mă frîmțea de multă vreme. Există diverse posibilități:

Almăjan, care și-a terminat lucrul de ieri, îi recomandă să-și cumpere mașină mică. Șerban și Dumitru Alexandru, care sint cumnați, se înțeapă familiar.

Știu bine că toți vor declara că așa nu mai merge, dar în același timp vor lucra îndirjiți, supărați pe uzina electrică, pe mine, pe ei înșiși și totuși foarte convingi că trebuie să-și termine treaba.

Pe șantier domnește spirit de echipă. Se face, dacă vrei, sport.

Problema încheierii unei lucrări mă frîmțea de multă vreme. Există diverse posibilități: să-și lași lucrarea suspendată, deschizind capete de perspectivă pentru cititor...

8 luceafarul

ȘTIATĂ!

ce ziare și reviste au condus scriitorii noștri?

● Curierul românesc, cel dintâi ziar apărut în țara noastră, la 8 aprilie 1829, era condus de Ion Eliade-Rădulescu. În 1836, acest ziar a primit suplimentul literar Curier de ambe sexe.

● La 1 iunie 1829 a apărut la Iași Albina românească, sub conducerea lui Gheorghe Asachi. La 14 martie 1837 s-a adăugat suplimentul literar Albina românească.

● Ziarul Curiosul, subintitulat „gazeta de literatură, industrie, agricultură și nouătăți”, apărut la București între anii 1836-1837, era condus de Cezar Bolliac. Poetul care „canta iobagului și-a lui lanțuri de aramă”, a editat, la Brașov, între 25 martie și 10 iunie 1849, ziarul Eșpatariatul. Între 10 martie și 3 mai 1857, Cezar Bolliac a editat, la Paris, ziarul Bucuriumul. A doua serie a ziarului Bucuriumul a apărut la București, între anii 1862-1864, tot sub conducerea lui Cezar Bolliac.

● Mihail Kogălniceanu a condus Revista Dacia literară, apărută la Iași din ianuarie până în iunie 1840. Tot el a condus și publicația intitulată Foale pentru agricultură, industrie și negoț, care a apărut de la 7 aprilie până la 8 decembrie 1840. Foale de învățătură folositoare, apărută la Iași între 15 ianuarie și 24 decembrie 1844. Alături de Vasile Alecsandri și Ion Ghica, Mihail Kogălniceanu a dirijat revista Propășirea — foale științifice și literare, apărută la Iași între 9 ianuarie și 29 octombrie 1844. În 1855, Mihail Kogălniceanu a fondat publicația Steaua Dunării.

● Foala pentru minte, inimă și literatură, apărută la Brașov, între iulie 1838 și 24 februarie 1865, era condusă de Gheorghe Bariț.

● Nicolae Bălcescu a condus publicația Magazin istoric pentru Dacia, apărută între anii 1845-1848.

● În 1855 Vasile Alecsandri a editat și a condus revista România literară.

● Dimitrie Bolintineanu a fost redactor responsabil la Popolul suveran, apărut între 19 iunie și 11 septembrie 1848. Ziarul Dimbovița, subintitulat „foale politică și literară”, apărut la București, ca intermitent, între anii 1853-1864, a fost condus tot de către Dimitrie Bolintineanu.

● B. P. Hașdeu a fost primul redactor responsabil la România, apărută la Iași între 18 noiembrie și 9 decembrie 1858. În 1859 a condus Foala de istoria română, în 1860 Foala de istorie și literatură, iar între 1864-1867 Arhiva istorică a României. Ziarul Următor și literar Aghiudă, apărut din noiembrie 1863 și până în iunie 1864 a fost condus tot de către B. P. Hașdeu. Marele nostru scriitor a mai fost director la ziarurile și revistele: Columna lui Traian (1870-1877 și 1882-1883), Revista literară și științifică (15 februarie și 15 mai 1876), Revista nouă (1887-1895). În timpul directoratului său la Revista nouă, erau redactori principali Barbu Ștefănescu Delavrancea și A. Vlașuță.

● Cotidianul Epoca, apărut în 1885, avea ca prim-redactor pe Barbu Ștefănescu Delavrancea. Din comitetul de redacție al ziarului făcea parte și A. Vlașuță, care a publicat aici poezii și pamflete antidinastice.

● Săptămânalul Epoca literară (supliment al ziarului Epoca), apărut între 15 aprilie și 19 mai 1896, avea ca director pe I. L. Caragiale.

● Revista Adevarul ilustrat, apărută din martie 1895 și până în mai 1897, era condusă de Constantin Millo.

● Din comitetul de redacție al revistei Asachi, apărută la Piatra Neamț între 1881 și 1885, a făcut parte și Calistrat Hogăș.

● La direcția ziarului muncitoresc Dezrobirea, apărut de la 12 decembrie 1887 și până la 9 aprilie 1888, s-a aflat Ansoa Bacalbașa. Scriitorul a mai condus și Moș Teacă, subintitulat Jurnal țivil și cazon, apărut între 1895 și 1901.

● C. Dobrogeanu-Gherea a fost director al revistei Literatură și știință, apărută între 1893 și 1894.

● Primele publicații editate și conduse de Al. Macedonski au fost ziarul Oltul (noiembrie 1873 — iulie 1875) și revista antidinastică Tarara (1880). În 1887 poetul a condus Revista independentă, iar între anii 1883-1884 și 1886-1895 s-a aflat la direcția revistei Literatură.

Teodor Virgolic

BIOBIBLIOGRAFIE

M. Beniuc

S-a născut la 20 noiembrie 1907 în comuna Sebiș din împrejurimile Aradului. Absolvent liceul „Moses Nicoară” din Arad, Mihail Beniuc se înscrie la Facultatea de Litere și Filozofie a Universității din Cluj. A licențiat în 1933. A urmat cursurile de specializare în Germania, aflându-se printre lucrări de psihologie comparată, publicate în revista științifică. Teza de doctorat în psihologie trata despre învățare și inteligența la animale (tipărită în 1934).

Mihail Beniuc a funcționat ca asistent, conferențiar, profesor de psihologie la Facultatea de Litere și Filozofie din Cluj și apoi la Universitatea C. I. Parhon din București. E deputat în Marea Adunare Națională, membru activ al Academiei R.P.R. ales în anul 1955 și prim-secretar al Ununii Scriitorilor din R.P.R. E de trei ori laureat al Premiului de Stat, decorat cu Ordinul Muncii clasa I-a și Steaua Republicii clasa II-a.

În poezia lui Mihail Beniuc s-a simțit încă de la început un sunet nou. A tipărit prima dată în obișnuita revistă a liceului respectiv, însă, nașul său literar e Argeșul, care îl publică în Bilet de papagal, din 1928, poezia Toamna. Colaborează apoi la Universul literar, abecedar (1933-1934) și Pagini literare (Turda, 1934) în care publică versuri din volumul Cîntece de pierzanie, proză și articole. La această urmă a colaborat până în preajma celui de al doilea război mondial.

Continuător al tradițiilor de luptă ale poeziei românești din Ardeal: Coșbuc și Goga, Mihail Beniuc aduce într-o vreme de rălăcire a poeziei în ermetism, suprapunerea, gîndirea — sunet renașcător și sălătos din doina și balada populară. A tipărit volumele de versuri Cîntece de pierzanie (1939) Cîntece noi (1940) Poezii (1943).

După Pașuni literare își stabilește colaborarea la Tară nouă, care, cu toate că apare în condiții extraordinare de grele, în timpul dictaturii legionare și antonesciene, constituie în biografia poetului un moment superior pentru clarificarea atitudinii sale artistice. Poetul se apropie de ideologia proletară și militază pentru un nou ideal

uman. „Cîntecele de pierzanie” cu o undă de durere strecurată printre chibrituri, prind viață prin apropierea autorului lor de Partidul Comunist. După eliberare, poetul a desfășurat o activitate poetică fecundă, îmbogățind motivele liricii sale de început. Părăsind tristețea, mîhnirea și revolta, M. Beniuc a devenit din „vestitorul” vremurilor noi, cîntărețul pînă la luptei poporului muncitor, o prezență înfrăcătată în mijlocul acestor transformări revoluționare. „Un om așteaptă răsăritul” (1946), Versuri alese (1949), Steaguri (1951), În frunte comunistă (1954), Mărul de lingă drum (1954), Partidul m-a-nvățat (1954), Trăinicie (1955), Azimă (1956), Călător prin constelații (1957), Inima bătrînuțului Vezuv (1957). Cu un ceas mai devreme (1959), Cîntecele inimii (1960), sint volumele de versuri publicate de Mihail Beniuc în ultimii ani.

În afară de versuri, Mihail Beniuc a îngrijit următoarele ediții critice, clarificînd unele probleme de istorie literară în cadrul acțiunii de valorificare a moștenirii culturale a trecutului: Magda Isanos, Cîntarea mîntuitor, prezentare de... (1945), Mihail Eminescu, Poezii, prefață de... (1950), Cîntec despre oastea lui Igor (traducere în 1951), G. Coșbuc — Poezii alese, prefață de... (1952), Din folclorul nostru, prefață de... (1953), Oct. Goga — Poezii, prefață de... (1956), Tudor Argeșul: Versuri (1959). Îndeosebi ultimele două prefețe sînt două veritabile studii de analiză critică științifică, contribuții prețioase aduse cercetării a două mari opere pe cîntec de complex pe alii de contradictorii.

În 1956 apare esul critic Poezia noastră, iar în 1957 volumul cu articole de critică literară vechi și noi: Mesterul Manole. Cronica literară, însemnările critice despre cărți și creații sînt o pașune veche și constantă în activitatea lui M. Beniuc. Itinerarul criticilor lui Beniuc începe cu Mesterul Manole, discutarea mitului folcloric, cu prezenta-

Sînt comunist, o spun eu-n pic de fală, Căci noi sintem acei ce n-o să lase Involburări de flăcări peste case, Și razele ce-i scumă vîieții mîezul Răpîndu-i frumusețea și-nțeleul Tot noi le vom opri, fără-ndoială! Iar dacă am pretenții, e doar una: Cînd voi cădea, țirziu ori mai devreme, Sărînd marea trepte de poeme Și-nsingerînd cu fruntea-mi spartă pragul Acestor timpuri, să-mi ridice steagul Un altul, înfruntînd semeț furtuna!

Din poezia „PRAG” (Cu un ceas mai devreme)

În Gazeta literară a mic fragment din piesa Horia. În această stagionă, la Teatrul Municipal, i s-a jucat piesa Intorcerea.

Marin Bucur

SCRIERI DESPRE AUTOR

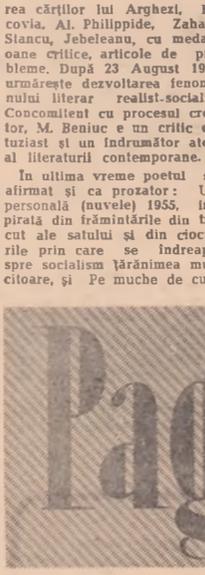
G. Călinescu: Despre poezia lui Mihail Beniuc (Din literatura noastră nouă. ESPLA, 1953, pag. 5-19).

Paul Georgescu: Rodele bucuriei (Incerări critice ESPLA, 1957, p. 20-39).

Ov. S. Crohmalniceanu: O biruință a liricii (Cronici literare ESPLA, 1957, p. 37-67).

Valeriu Ripeanu: Proza lui Mihail Beniuc. Gazeta literară, an II, 1955, nr. 36, 8 sept. p. 2.

C. Ciopraga: Poezie de me-

(volumul I 1959) roman al acțiunii comunistilor, cu implicații în întreaga societate românească, pentru stăvilirea ultimului război mondial, al luptei împotriva înfrățărilor și manifestărilor în lumea intelectuală a ideologiei fasciste.

M. Beniuc este și autor de teatru: Piesa de debut în valsea Cucului, reprezentată pe scena Teatrului Național în anul 1959, demonstrează aceeași putere creatoare mutată într-un alt cîmp al observației. Figura lui Toma Căbulea intră în rîndurile celor mai reușite personaje ale dramaturgiei de azi: hitrul și muncistul Toma Căbulea este comunistul care nu se împacă cu situația existentă în satul său pregătind cu tact demascarea și înlăturarea elementelor ostile.

Cu ani în urmă a publicat

datiție activă (Azimă), Iașul literar, 1956, nr. 8, p. 94-98. M. Petroveanu: Mihail Beniuc, versuri alese (Pagini critice). ESPLA, 1958, p. 16-22; Inima bătrînuțului Vezuv, p. 247-254).

Victor Iancu: Despre începuturile literare ale lui Mihail Beniuc. Scrierile bănețean, 1958, nr. 8, p. 60-72.

I. D. Bălan: Mihail Beniuc, Cu un ceas mai devreme, Luceafărul, An. II, 1959, Nr. 12 și 13 din 15 iunie și 1 iulie, p. 3.

D. Micu: Mihail Beniuc Pe muce de cuțit, Viața românească, an XII, 1959, nr. 12, p. 95-103. Nestor Igaat: Mihail Beniuc, Pe muce de cuțit. Scînteia, an. XXX, 1960, nr. 4757, 14 febr. p. 2. Andrei Băleanu: În Valea Cucului, Scînteia, XXIX, 1959, nr. 4491, 5 aprilie, p. 2.

DIN TRADIȚIILE LITERATURII REALIST-SOCIALISTE

III

Rolland, scriitorul militant, îl face Silvan Iosifescu în articolul „Ehrenburg și sensul literaturii noi” (Era nouă, martie 1936).

Ideile deosebite de prețioase aduce, în numeroase articole teoretice, Miron Radu Paraschivescu, a cărui atitudine progresistă în problemele literare ar putea constitui, singură, obiectul unei cercetări. În 1935 autorul Cîntecelor (Hănești) dădea o ripostă vehementă lui Mircea Eliade, care invitase pe scriitor la pasivitate civică și apolitism, demonstrîndu-i că față de problemele noi invite, față de lumea nouă care se năste, o astfel de atitudine ar fi însemnat, de fapt, lașitate.

„Cînd Mircea Eliade ne spune sfîtos că trebuie să fim apolitici și să nu ascultăm multimile, avem datoria să-l facem să tacă”.

Necesitatea participării active la viață este viu subliniată:

„...Dacă nu o vom face, sintem responsabili de cea mai rușinoasă dezertare. Dezertare din inima unui fără precedent ev, în care trăim, din fața conștiinței noastre, din fața lumii. A lumii care se năște” („Responsabilitate a unei generații”, Reporter, 22 iunie 1935).

În primul număr al Frei noi (febr. 1936) Miron Radu Paraschivescu se ridică din nou împotriva lui Mircea Eliade care, prin niște personaje legendare din romanul Huliga-

rie 1935), autorul Răscoalii spune următoarele:

„Se clădește azi o lume nouă... Toate revoluțiile care s-au înfăptuit, se înfăptuiesc sau vor înfăptui de aci înainte, nu sînt decît momente din această stîrnire de căldură a lucrului... În orice caz este cert că ceea ce este azi nu poate să dureze. De aceea eu, ca simplu cetățean, privesc toate zbuciumările și din afară și dinăuntru cu interes și cu simpatie... Sint însă hotărît de partea democrației... Idealul meu este o societate în care un artist adevărat să poată înflori în voie”.

„Din păcate, din cite se știe, Brebraanu a alunecat, după această dată, pe poziții reacționare. Trebuie să bînuim însă că în sufletul scriitorului s-a produs o dramă zguduitoare ce trebuie consemnată neapărat de istoria literară”.

Așteptarea înfrigurată a lumii noi este exprimată și în versurile umora dintre poezii noastre de după 1930. În afară de A. Toma, ea este exprimată în uncori direct, alteori metaforic, în numeroase poezii ale lui Mihail Beniuc, străbătute mai totdeauna de un suflu înmăitor și optimist: „Pe unde n-a fost pin-ucam nimic / O lume nouă eu am să ridic” spune poetul, sau: „Ați priceput? Cu miile de cai putere / Se crapă zori u-nei albe ere”.

Mesașul adresat Poetilor tineri în 1934 este pe de-a-întregul revoluționar. Beniuc cheamă pe confrăți să-și pună urechea „pe inima țării” și să-și asculte „bătăile neregulate”, să cite „dureza românească”. Dar nu e vorba de reflecție pasivă a „sufereiți străbune” pentru că poetul crede „într-o lumină nouă” și este incredul că „din gogoșă prezențului va ieși în curînd fluturile vieții noi”, că „din zărilor de sînge și de scrum” va răsări „călăre pe destin Omul”.

Regretul Cristian Sirbu, poet muncitor, ca și Neculitză (cărui i-a și dedicat, în 1941, un ciclu de trei poeme) a scris poezii demne de reținut despre muncitori, despre „marea luptă a lumii proletare”.

Sub glob de cer albastru ce-n zări de-argint se-ncelîină Uzinele se-mbracă în lumini

În timp ce fîșăritul ridică steag de soare Ca un simbol de luptă al lumii proletare”.

(Sunt ei, 1932)

Viața grea a minerilor, evocată încă din paginile Culturii proletare, preocupă pe poezi. Demostene Botez, într-una din poeziile scrise la acea epocă „în mină”, Cuvîntul liber, ian. 1934) sugerează că infernală muncă a minerilor se convertește în revoluții în huzurul și luxul exploatorilor:

„Trebuie aur pentru amante, Pe cercei cu diamante, Și pe broșe cu safir...”

Aur! În Nu sînt cîntăreț de stele (1940) Dumitru Corbea se declară „poetul premergător” Asprului cîntec de tractor”, încheind:

„Sînt cîntărețul eroilor care-au murit Pentru zorile întîiului nostru răsărit”

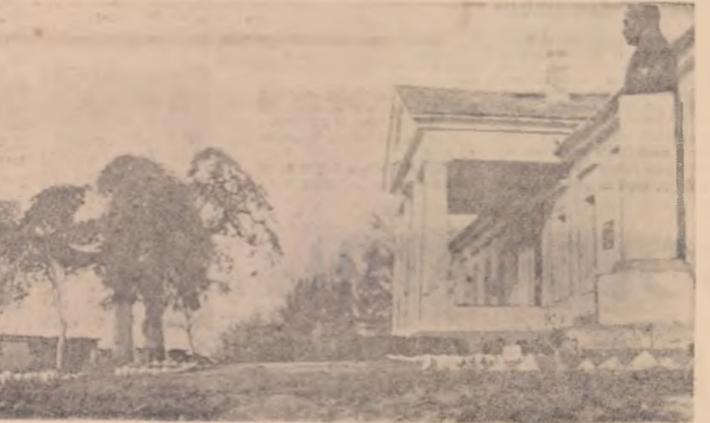
Capitolul despre poezie ar putea fi, desigur, completat și cu alți scriitori care au ilustrat ideile noi: Al. Voitin, M. G. Bujor, Al. Șahighian.

Dar înfluența ideilor revoluționare trebuie înțeleasă și în orientarea literaturii noastre. Nu trebuie să pierdem din vedere faptul că în epoca la care ne-am referit ieri o mare dezvoltare specii și genuri literare al căror principal continut îl formează critica sistemului burghezo-mosieresc. O mare dezvoltare ia, de pildă, pamfletul, prin contribuția unora dintre iluștrii săi reprezentanți: N. D. Cocea, T. Argeșul, Z. Stancu, Geo Bogza etc. Tot în această vreme se dezvoltă comedia satirică prin Al. Kirilescu, T. Mușatescu, V. Eftimiu etc. Fără să pomenim monumentele romanului social-românesc prin Sadoveanu, Brebraanu, Cezar Petrescu, Camil Petrescu, G. Călinescu etc. Linia general-democratică, deși cu erori și inconsecvențe a unor publicații de prestigiu ca Viața românească, Adevarul literar și artistic, nu se poate, de asemenea, explica fără recepțarea ideilor legate de mișcarea muncitorească.

Concluzia care se desprinde din cercetarea numai a citorva aspecte ale problemei abordate este aceea că ideile socialiste, după Marea Revoluție Socialistă din 1917, au influențat, în ciuda greutăților istorice, orientarea realistă și populară a mișcării literare din țara noastră între cele două războaie mondiale, ceea ce a ajutat și pregătirea „cu un ceas mai devreme” marile realizări ale literaturii noastre realist-socialiste, de după 23 August 1944.

Simion Dimo

Pompiliu Marcea

MUZEUL MEMORIAL ION SLAVICI

Ele două încăperi ale muzeului din comuna Șaria, raionul Arad, care evocă viața și activitatea literară și publicistică ale lui Ion Slavici sînt instalate în fostul castel al Bohusilor, din mijlocul comunei nădate a marelui nostru clasic. Căderea și așezarea printre brazi înălți a poeziei dealului, din virful cărui mîia strălucește, ca și în copilăria scriitorului, vechi cetate ruinată a Vișagășului.

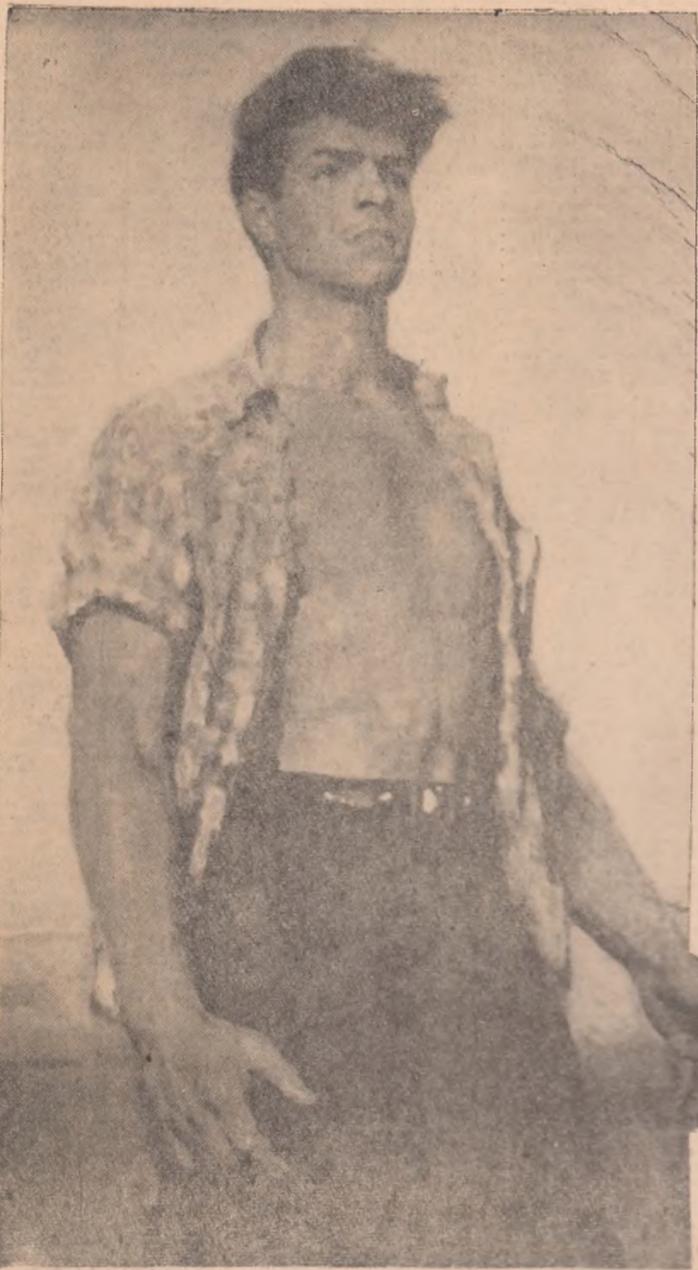
Muzeul memorial e deschis de un an și, deși tînr, însumează prețioase mărturii, documente de epocă. Avînd sprijinul organizației de partid și de stat, el ține oamenii cărora le e scumpă moștenirea lui Slavici au ostenit pentru a le aduna. Cele mai multe documente și inscripții au fost strînse prin strălucita deservă a lui Titus Slavici, cîntăreț și profesor de limbă română, la școala de 7 ani din Șiria, Virgii Vintilescu. Din lungi peregrinări și cercetări, pe la Argeș, Comăneș (un sat vechi Șiriei, înscris în viața scriitorului), Timișoara, pe la Cluj, Sibiu, Panciu, — pretulîndu-se pe unde l-au purtat pașii pe Ion Slavici în lunga și agitată viață, donatoriile familiei scriitorului — a celor două fiice, Lavinia și Fulvia, a lui Titus Slavici și Scarlat Ștrănuț — s-a adunat fondul actual al muzeului, cărui i se adaugă necelul noi exponate.

Muzeul memorial „Ion Slavici” are o ceră valoare și trebuie vizitat de oricine cercetează

și opera scriitorului. Amănaja cu contribuția comunității culturale „Ion Slavici” și a Muzeului regional din Arad, prezintă câteva sute de exponate mînuite — multe unice, ceea ce conferă o valoare sporită. Amintim primele date despre Ion Slavici, de pe vremea cînd era elev al învățătorului Dimitrie Voștinar: un abecedar cu scoarțele scoarțite, o adică în Escopi, tipărită în alfabetul de tranziție, un cilindru din 1853. Îți rețin atenția și fotografieile scriitorului, unele portret, altele în mijlocul familiei — din diferite perioade ale vieții, ori obiectele care țau aparținut cîntărețului, ca și altele din viața de familie, masa și locul de scris, lampa cu agajur la care lucra pînă noaptea țirziu. A fost un om deosebit de agajur asupra manuscriselor, lu-crînd cu mîgăla, cîntăreț cu vîntele și șiflîndu-se, pînă ce le dădea expresivitatea dorită. Iată aici, în vîntul, mult cititul lui roman, Mana, în ediție principă, îngăduim de vreme; datarea din anul 1900. Exemplare din ziarul sîbău Tribuna, al cărui director a fost între 1884-1889, ale revistelor Convorbiri literare și Vatra evocă activitatea literară și publicistică a lui Slavici. Numeroase scrisori vorbesc despre viața lui Pe care a dus-o, îndurînd cu țările sulețeașă priăntuție. Desprindem dintr-una inaderența sa la societatea „aleasă” o vînt: „Cu de sălășire strălîm mă simțeam însă în lumea așa-zisă bună și mare, cu care nici pînă azi n-am pîlîut să mă potriveșc”.

luceafărul

Fineri Prozatori Sovietici

Svetlana Kurileva

DRUMUL

Fedea merge pe drum cu pasul larg, cu minile în buzunar. Ghiozdanul de pînă, afirmînd ca la ofițer, saltă pe sold în ritmul mersului...

In urma lui, cu pași mărunți, vine Zinka. Pislarii scrișile în zăpadă. Nu e ușor să te ții după Fedea. Zinka gîfîie și tare ar vrea să-l strige, dar n-are curaj. Așa umbli ea de o săptămîină, de cînd mama fetei, matusa Tatiana, l-a oprit pe Fedea în stradă și, frîndu-l de un nasture al vestonului, l-a rugat cu glas sfios:

— Fedea! Copilule... Ia-o și pe Zinka mea cînd pleci de la școală și vii acasă. Aveți același drum. I-e frică să vină singură. Cît timp au fost zilele mai lungi, a umblat... Dar acum, zilele s-au făcut mici. Ba vede lupi, ba oameni răi...

Fedea ascultă încruntat ce spune matusa Tatiana.

In primul rînd îl supără faptul că matusa îl epușe „copilule”. El împlinește peste două luni șaisprezece ani și ea îi spune: „copilule!”. In al doilea rînd, Zinka... e o fetișcană! Ce să mai vorbim! Nu e interesant să umble cu fetele... Cu altul mai mult cu cit... Dar ce poate avea comun el, elev în clasa a 9-a, cu una din clasa a 8-a? Poftim, ar putea s-o aștepte! Dar să meargă alături de ea și încă să lege o discuție?... Asta e prea de tot! S-avem întinare! Să zămbie mai repede, dacă vrea să meargă cu el, iar dacă nu-i place, să-și caute alt tovarăș de drum. El are alte treburi, mai importante... De pildă, trebuie să meditez serios la schema aparatului de radio pe care-l va monta în fața meșterilor cercului de radio. Și îndată ce gîndurile zboară la aparatul de radio, îl cuprind un sentiment de bucurie și pașii lui se lungeș și mai mult.

Drept în fața lui, sub un văl sinistru, globul lunii stă nemişcat; în jur, cît vezi cu ochii, e o întindere de zăpadă arbitrară. Și e un ger complet de dezazire de

grade, dar lui Fedea i-e cald și îl ard minile, picioarele, obrazul...

— Fe-dea! Îți păi disperat cineva.

Fedea tresare. Uitate de Zinka.

— Ce-i cu tine? întrebă nemulțumit, încetinind pașii.

Zinka îl ajunge în fugă, gîfîind. Și cum era înfășurată într-un șal mare și cenușiu, părea rotundă ca un colac.

— Acolo... acolo sint lupi! bilbuli ea, dîrdîind de frică. El se uită în direcția în care arăta

— Fricoaso! spuse el, înalțînd din umeri și ridicînd de jos un băț nezduros.

Merseau acum alături. Fedea avea înfășurarea unui om curajos și învîrtea bățul, neșător. Dar Zinka întorcea capul și arunca priviri speriate în direcția în care dispărușera lupii. In sfîrșit, își birui spaima și sfîla și începu să vorbească:

— Spune, Fedea, care „obiect” îți place mai mult? întrebă ea cu glas tremurător.

— Ce întrebare! Fizica, bineînțeles.

— Mie-mi place mai mult literatura.

— Ai găsit și tu ce să-ți placă!

— Cum așa? Acolo sint poezii, proză... De pildă, Pușkin... Acum îl învățăm pe Pușkin. Ce poet extraordinar!

— Pușkin al tău n-a făcut nimic în viața lui... Lucrua iobașii pentru el. Nu știa să facă altceva decît poezii.

— Dar asta nu e muncă?

— Ce muncă? Chiar și proștii pot să facă poezii!

— Și tu? Zinka se aprinsese toată de curiozitate. Ia încearcă să faci o poezie!

— Poftim! Despre ce vrei? întrebă el.

— De pildă, despre faptul că mergem de la școală acasă. Poți să faci o poezie despre lună, despre drumul pe care mergem...

— Imediat! Fedea împinse din mers căciula pe cealaltă și începu să păsăsească hîrtiile.

Zinka mergea cu pași mărunți și se uita la el cu o privire veselă. El se încorda o dată, de două ori, de mai multe ori, dar nu reuși să facă nici un vers. Li era rușine că se lăudase în van. Ea simți sfîla lui Fedea și schimbă disecția.

— Mie-mi place cel mai mult „Fata căpitanului”. Există și un film după această carte. Pe Masa Mironova o văd, parcă e veș la fața mea. E foarte prietenoasă și foarte modestă...

Fedea se uită la Zinka piez și o întrerupse:

— Dar noi trăim în secolul tehnicii. Verbele și alte chestii artistice sint lucruri fără importanță. Trebuie să construim apărare de ghioș, rachete, să construim mașinile noi de automobile, televiziune, aparate de radio. Ce lucrurile astea or să trăiască oamenii mai bine, nu cu versurile.

— La radio și la televizor ascultăm muzică și se transmit și cărțile, cărțile de știință și de istorie, muzică, cărți de știință și de istorie, muzică, cărți de știință și de istorie...

— Dar tu? Radio și televiziune sint lucruri bune pentru muzică? întrebă el întrerupându-l.

— Dar cum poți să spui asta? De ce să-ți placă muzica și să-ți placă muzica? Ce să-ți placă muzica și să-ți placă muzica?

— Da? Ce? Radio și televiziune sint lucruri bune pentru muzică? întrebă el întrerupându-l.

— Dar cum poți să spui asta? De ce să-ți placă muzica și să-ți placă muzica? Ce să-ți placă muzica și să-ți placă muzica?

— Da? Ce? Radio și televiziune sint lucruri bune pentru muzică? întrebă el întrerupându-l.

— Dar cum poți să spui asta? De ce să-ți placă muzica și să-ți placă muzica? Ce să-ți placă muzica și să-ți placă muzica?

— Da? Ce? Radio și televiziune sint lucruri bune pentru muzică? întrebă el întrerupându-l.

— Dar cum poți să spui asta? De ce să-ți placă muzica și să-ți placă muzica? Ce să-ți placă muzica și să-ți placă muzica?

— Da? Ce? Radio și televiziune sint lucruri bune pentru muzică? întrebă el întrerupându-l.

Atlas

La dorința de a prezenta cititorilor unele aspecte ale creației literare scriitorilor și debutanșii sovietici, publicăm mai jos trei schițe.

Districte ca factură și modalități artistice, cele trei lucrări sint apropiate prin faptul că eroii lor sint copii sau tineri cu

prea depărtată de viața capilară. Dacă Petliovanni și-a ales un copil din categoria din care se compune majoritatea scriitorilor sovietici, Ed. Șuhmin și-a ales un copil din categoria din care se compune majoritatea scriitorilor sovietici.

Prima schiță respiră un tragism nu lipsit de optimism; Drumul aduce umor și o mare gingășie; iar Gologanii unesec, surprinzător pentru un debutant, naivitatea cu o doză de poezie delicată. Trei aspecte distincte, dar legate totuși firesc în procesul de formare al copilului sovietic.

deaceia această frază: „Copiii trebuie educați”.

Cînd fiul lui împlini cinci ani, tatăl începu să-l conducă, din cînd în cînd, prin la grădiniță.

Și nu se mai ocupase de educația lui.

Tatăl era un om hotărît și cu spiritul autocratic.

Ed. Șuhmin

mi în schimb o rublă nouă care foșnea și nu se îndoaia.

A doua zi omul de opt ani văzu că întreaga comoră, toți gologanii lui dispărușera.

Cuiva de tînchea era gologă. Omul o închise, o ridică și o scutură în aer. Poate e-o să zornăie totuși ceea?

Dar, gologă de monede, cutia era mută și ușoară. Și el o puse jos și începu să plîngă.

Tatăl se apropie de el și începu să-l spînzură cu o bănt mare, că trebuie să se apuce serios de carte, să decînd un om cult. Și omul de opt ani era de acord cu tatăl său și dădea din cap că așa este: că are opt ani, că trebuie să înceapă și trebuie să decînd un om cult...

— Da! Dar unde au dispărut gologanii?

— Văd că n-ai înțeles nimic!... De ce ai nevoie de niște bucați de aramă?

— Nu sint de aramă. Sint de bronz!

— Da bronz? întrebă mirat tatăl.

Toată viața lui se obișnușe să creadă că gologanii sint de aramă. Dar acum i se spune că gologanii sint de bronz!

Și el se fîșie și uită deodată toate cunctele pe care avea de gînd să le spună fiului său. Iar fiul stătea alături de el. Omul trăise numai opt ani și reușise să afle că gologanii se fac din bronz.

Și tatăl scoase din buzunar rubla care foșnea și nu se îndoaia. O întinse fiului:

— Na! Du-te și mîncă o înghețată și bucură-te de viață!

Dar omul de opt ani nu luă rubla. El care nu trebușe gologanii noi, n-avea ce să facă cu o rublă nouă!

Vitalii Petliovanni

Un colț din subsoalul clădirii, care fusese distrusă, era acoperit cu o pătură. Pîlpîșea aici cîteva zile la rînd un foc mic, apoi se stînese. O explozie puternică, destul de aproape, făcu să cadă un pumn de țîrîntă pe obrazul fetei care dormea. Feița scînci în somn și se trezi.

— Apă! spuse ea încet. Vreau apă, mămică! repetă ea și mai încet.

Mama o sîrui și-i lăsă salivă în gură, ca și cum i-ar fi dat un pic de apă.

— Taci, cu mama. N-avem apă, nu plînge... Dar fetița începu să plîngă din

noii. Băiatul care stătea alături de ea vorbi cu un aer foarte serios:

— Liza o să moară de sete, mamă. O să moară... Mă duc să aduc apă...

Mama nu spuse nimic. Nu știa ce să-i spună... Bunica plecase și ea după apă și nu se mai întorșese. Murise, probabil... Acum are să moară și fetița. N-au un pic de apă. Putea să-l oprească pe băiat?

Băiatul se strecură printre dărîmături, se împiedică de cîteva ori, dar găsi în sfîrșit ușa. Lumina de afară pătrundea prin crăpătură...

Privi printro crăpătură a ușii și se înspăimîntă. În mijlocul curții, bunica zăcea întinsă cu fața la pămînt, cu cana de sticlă spartă lângă ea... Bunica era desulțată. Cîneva îi smulșese papucii pe care și-i cussese ea singură dintr-o bluză veche a tatălui. Voi să se întorcă înapoi și să-i spună mamei, dar își aduse aminte că trebuia s-aducă apă. Împinse cu nădejde ușa. Așa scrișii. Auzi împușcături. I se păru că așa scrișie pe țare. Fasciștii ar putea să audă și atunci aveau să facă cu el ceea ce făcuseră cu bunica. Cine are să-i spună mamei ce se întâmplă cu el? Deschise ușa cu băgare de seamă și se strecură în curte, cu gîndul că va găsi repede apă. Poate că are

ce-ți trece prin cap s-o ței la să-nătoșă, te-mpușcam! Ai înțeles? Băiatul împușcă și plecă.

Se auzeau împușcături din toate părțile, dar nimeni nu trăgea în el. Ajunse pînă la o casă dărîmată și pustie. Și, deși nu erau aici nici tunuri, nici mitraliere, el se întorșe cu fața spre nemți. Mai merse și se oprise de cîteva ori lângă casele dărîmate. „Lasă să creadă că roșii sint aici!”, și să tragă aici!”.

Băiatul făcu înăbușit și se înfioră. Dar cînd pîși mai departe, auzi deodată un glas, chiar striga! În stînga lui, în șant, chiar lângă peretele casei, era un soldat sovietic cu cască pe cap. Băiatul mai făcu cîteva pași și deodată porni să a-largo în cealaltă parte a străzii. O mitralieră începu să răpăie. Simți că-l înteașă ceva în spate și în picioare. Mai făcu cîteva pași și căzu; apoi se tîri, lînd o dîră de stînga în urma lui...

Fi turnă băiatului o cană de cafea fierbinte.

— Bea! Cînd o să le luăm armele, drumul o să fie deschis și-o să puteți ieși din subsoal...

Apoi l-au scos în stradă. Ofițerul adăugă:

— Să mergi drept înainte. Unde ai să vezi tunuri sau mitraliere, te oprești și te întorci cu fața spre noi, Am să mă uit după tine, Da-

ce-ți trece prin cap s-o ței la să-nătoșă, te-mpușcam! Ai înțeles? Băiatul împușcă și plecă.

Se auzeau împușcături din toate părțile, dar nimeni nu trăgea în el. Ajunse pînă la o casă dărîmată și pustie. Și, deși nu erau aici nici tunuri, nici mitraliere, el se întorșe cu fața spre nemți. Mai merse și se oprise de cîteva ori lângă casele dărîmate. „Lasă să creadă că roșii sint aici!”, și să tragă aici!”.

Băiatul făcu înăbușit și se înfioră. Dar cînd pîși mai departe, auzi deodată un glas, chiar striga! În stînga lui, în șant, chiar lângă peretele casei, era un soldat sovietic cu cască pe cap. Băiatul mai făcu cîteva pași și deodată porni să a-largo în cealaltă parte a străzii. O mitralieră începu să răpăie. Simți că-l înteașă ceva în spate și în picioare. Mai făcu cîteva pași și căzu; apoi se tîri, lînd o dîră de stînga în urma lui...

Fi turnă băiatului o cană de cafea fierbinte.

— Bea! Cînd o să le luăm armele, drumul o să fie deschis și-o să puteți ieși din subsoal...

Apoi l-au scos în stradă. Ofițerul adăugă:

— Să mergi drept înainte. Unde ai să vezi tunuri sau mitraliere, te oprești și te întorci cu fața spre noi, Am să mă uit după tine, Da-

ce-ți trece prin cap s-o ței la să-nătoșă, te-mpușcam! Ai înțeles? Băiatul împușcă și plecă.

Se auzeau împușcături din toate părțile, dar nimeni nu trăgea în el. Ajunse pînă la o casă dărîmată și pustie. Și, deși nu erau aici nici tunuri, nici mitraliere, el se întorșe cu fața spre nemți. Mai merse și se oprise de cîteva ori lângă casele dărîmate. „Lasă să creadă că roșii sint aici!”, și să tragă aici!”.

Băiatul făcu înăbușit și se înfioră. Dar cînd pîși mai departe, auzi deodată un glas, chiar striga! În stînga lui, în șant, chiar lângă peretele casei, era un soldat sovietic cu cască pe cap. Băiatul mai făcu cîteva pași și deodată porni să a-largo în cealaltă parte a străzii. O mitralieră începu să răpăie. Simți că-l înteașă ceva în spate și în picioare. Mai făcu cîteva pași și căzu; apoi se tîri, lînd o dîră de stînga în urma lui...

Fi turnă băiatului o cană de cafea fierbinte.

— Bea! Cînd o să le luăm armele, drumul o să fie deschis și-o să puteți ieși din subsoal...

Apoi l-au scos în stradă. Ofițerul adăugă:

— Să mergi drept înainte. Unde ai să vezi tunuri sau mitraliere, te oprești și te întorci cu fața spre noi, Am să mă uit după tine, Da-

ce-ți trece prin cap s-o ței la să-nătoșă, te-mpușcam! Ai înțeles? Băiatul împușcă și plecă.

Se auzeau împușcături din toate părțile, dar nimeni nu trăgea în el. Ajunse pînă la o casă dărîmată și pustie. Și, deși nu erau aici nici tunuri, nici mitraliere, el se întorșe cu fața spre nemți. Mai merse și se oprise de cîteva ori lângă casele dărîmate. „Lasă să creadă că roșii sint aici!”, și să tragă aici!”.

Băiatul făcu înăbușit și se înfioră. Dar cînd pîși mai departe, auzi deodată un glas, chiar striga! În stînga lui, în șant, chiar lângă peretele casei, era un soldat sovietic cu cască pe cap. Băiatul mai făcu cîteva pași și deodată porni să a-largo în cealaltă parte a străzii. O mitralieră începu să răpăie. Simți că-l înteașă ceva în spate și în picioare. Mai făcu cîteva pași și căzu; apoi se tîri, lînd o dîră de stînga în urma lui...

Fi turnă băiatului o cană de cafea fierbinte.

— Bea! Cînd o să le luăm armele, drumul o să fie deschis și-o să puteți ieși din subsoal...

Apoi l-au scos în stradă. Ofițerul adăugă:

— Să mergi drept înainte. Unde ai să vezi tunuri sau mitraliere, te oprești și te întorci cu fața spre noi, Am să mă uit după tine, Da-

ce-ți trece prin cap s-o ței la să-nătoșă, te-mpușcam! Ai înțeles? Băiatul împușcă și plecă.

Se auzeau împușcături din toate părțile, dar nimeni nu trăgea în el. Ajunse pînă la o casă dărîmată și pustie. Și, deși nu erau aici nici tunuri, nici mitraliere, el se întorșe cu fața spre nemți. Mai merse și se oprise de cîteva ori lângă casele dărîmate. „Lasă să creadă că roșii sint aici!”, și să tragă aici!”.

Băiatul făcu înăbușit și se înfioră. Dar cînd pîși mai departe, auzi deodată un glas, chiar striga! În stînga lui, în șant, chiar lângă peretele casei, era un soldat sovietic cu cască pe cap. Băiatul mai făcu cîteva pași și deodată porni să a-largo în cealaltă parte a străzii. O mitralieră începu să răpăie. Simți că-l înteașă ceva în spate și în picioare. Mai făcu cîteva pași și căzu; apoi se tîri, lînd o dîră de stînga în urma lui...

Fi turnă băiatului o cană de cafea fierbinte.

— Bea! Cînd o să le luăm armele, drumul o să fie deschis și-o să puteți ieși din subsoal...

Apoi l-au scos în stradă. Ofițerul adăugă:

— Să mergi drept înainte. Unde ai să vezi tunuri sau mitraliere, te oprești și te întorci cu fața spre noi, Am să mă uit după tine, Da-

mul avea opt ani. Aduna gologani, da! gologanii de aramă de cîte un ban. De ce vă mirați? Și gologanii au valoarea lor!

Nici el nu știa de ce îl trebușe gologanii. Omul văzuse că unii alegă după timbre vechi, alții caută penițe noi... Dar aici nu e vorba de ceea ce cauți: timbre vechi sau penițe noi. Aici e vorba de un lucru mai important. E vorba de cuciturul „colecționar”, cucitur lung, cucitur străin, cucitur puternic...

Omul de opt ani își tubea gologanii de aramă și-i păstra într-o cutie veche de tablă. N-are fi primis, pentru nimic în lume, altceva în locul lor! Nici penițe noi, nici timbre vechi!

După ce se întorșe acasă, rămînea singur cu comoră lui și se uita la ea timp de două ceasuri.

Omul avea multe comori — mulți gologanii... În punga unul peste altul și făcea turmele: un turmelet, din gologanii băiuți într-un an, alt turmelet din gologanii băiuți în alt an... Apoi se uita mult timp la turmele cel mai înalt. Și de fiecare dată turmele cel mai înalt era cel pe care pune gologanii băiuți în anul 1946. Omul se miră: de ce turmele acest turm este cel mai înalt?

Era convins în fundul sufletului că anul patruzeci și șase a fost anul cel mai fericit: de bună seamă că în anul acela toată lumea auzese mulți gologani, pîndia cu gologani și exprima bănuțala cu glas tare, dar tatăl, care ședea alături, nu-i răspundea nimic.

Tatăl considera că omul de opt ani nu trebușe să știe că anul patruzeci și șase a fost un an blînd de secetă și că pentru o pline neagră se punea pe masă un sutar...

Omul căuta monede pretutindeni și nu era capricios. Pentru el gologanii vechi erau tot atît de buni ca și gologanii noi...

Sincer vorbind, omului îi plăceau mai mult monedele șterse, aproape decolorate, și nu cele noi. Monedele noi nu aveau nimic în ele decât luciu. Fără să erau nasturi...

Dar cu monedele vechi, omul nostru putea să stea și să le aranjeze ore întregi.

Se uita cu mirare la gologanii care fusese băuți cu mulți ani înainte de nașterea lui. În pîndia cu băgare de seamă și se gîndea că, poate, gologanii fusese în mina unu căpitan de cursă lungă. Fără îndoielă că fusese în mina unu căpitan: gologanii erau albaștri de jur împrejur. Înainte de a pleca din port în cursă lungă, căpitanul hotărîse să cumpere un pachet de țigări. Fuma țigări „Belomor” (Sîngurele țigări bune!” spusese într-o zi tatăl său, cînd îl ducea pe omul nostru la grădinița de copii). Un pachet de „Belomor” costa 2 ruble și 56 de gologani. Căpitanul a scos din buzunar două ru-

ble, apoi douăzeci de gologani, apoi încă douăzeci, apoi zece, apoi încă cinci, tocmai gologanii care aparține omului în vîrstă de opt ani.

Și așa, dincolo de fiecare gologan de aramă, se profila o istorie...

Omului îi plăcea mult să inventeze istorii, dar cu gologanii noi nu se puteau inventa nici un fel de istorii: gologanii noi erau strălucitori și curăț, prea netezi, și istoriile nu aveau cum să se oprească aici.

Asemenea gologanii luoșii îl lăsa indiferent. Il lăsa indiferent și cîntul. Omul se plietisea la ora de cînt și arunca în clasă porumbi de hîrtie sau cînta mai tare ca ceilalți: „Se-afiește bradul în pădure!”. Într-o zi, cînd se plietise ca niciodată, îl făcu aceste două lucruri deodată. Și profesora de cînt îi puse îndată un doi și încă un doi și, după ce scrisse îndelung

deaceia această frază: „Copiii trebuie educați”.

Cînd fiul lui împlini cinci ani, tatăl începu să-l conducă, din cînd în cînd, prin la grădiniță.

Și nu se mai ocupase de educația lui.

Tatăl era un om hotărît și cu spiritul autocratic.

Prima schiță respiră un tragism nu lipsit de optimism; Drumul aduce umor și o mare gingășie; iar Gologanii unesec, surprinzător pentru un debutant, naivitatea cu o doză de poezie delicată. Trei aspecte distincte, dar legate totuși firesc în procesul de formare al copilului sovietic.

deaceia această frază: „Copiii trebuie educați”.

Cînd fiul lui împlini cinci ani, tatăl începu să-l conducă, din cînd în cînd, prin la grădiniță.

Și nu se mai ocupase de educația lui.

Tatăl era un om hotărît și cu spiritul autocratic.

Prima schiță respiră un tragism nu lipsit de optimism; Drumul aduce umor și o mare gingășie; iar Gologanii unesec, surprinzător pentru un debutant, naivitatea cu o doză de poezie delicată. Trei aspecte distincte, dar legate totuși firesc în procesul de formare al copilului sovietic.

deaceia această frază: „Copiii trebuie educați”.

Cînd fiul lui împlini cinci ani, tatăl începu să-l conducă, din cînd în cînd, prin la grădiniță.

Și nu se mai ocupase de educația lui.

Tatăl era un om hotărît și cu spiritul autocratic.

Prima schiță respiră un tragism nu lipsit de optimism; Drumul aduce umor și o mare gingășie; iar Gologanii unesec, surprinzător pentru un debutant, naivitatea cu o doză de poezie delicată. Trei aspecte distincte, dar legate totuși firesc în procesul de formare al copilului sovietic.

deaceia această frază: „Copiii trebuie educați”.

Cînd fiul lui împlini cinci ani, tatăl începu să-l conducă, din cînd în cînd, prin la grădiniță.

Și nu se mai ocupase de educația lui.

Tatăl era un om hotărît și cu spiritul autocratic.

Prima schiță respiră un tragism nu lipsit de optimism; Drumul aduce umor și o mare gingășie; iar Gologanii unesec, surprinzător pentru un debutant, naivitatea cu o doză de poezie delicată. Trei aspecte distincte, dar legate totuși firesc în procesul de formare al copilului sovietic.

deaceia această frază: „Copiii trebuie educați”.

Cînd fiul lui împlini cinci ani, tatăl începu să-l conducă, din cînd în cînd, prin la grădiniță.</

IMPORTANȚA ISTORICĂ A DOCTRINEI LUI I. P. PAVLOV

Prof. univ. dr. Emil C. Crăciun
Directorul Institutului de Anatomie Patologică
„Victor Babeș”

și hrană), deoarece sunetul îi amintește de hrană. Pavlov spune că salivă la hrană este un reflex absolut (necondiționat), iar salivă la elementele unei așteptări de hrană este un reflex condiționat și amnezic. Condiționarea este un proces exact auzit în asociere (repetată) cu hrana.

Pavlov a elaborat un alt model experimental tot pe cîine: „fistula gastrică”, spre a studia cantitativ și condițiile de organism ale secreției gastrice. Experiența se cheamă: „micul stomac Pavlov”. Cu aceeași impecabilă tehnică chirurgicală a separat o parte din stomac, păstrîndu-i însă vasele și nervii. El a așteptat vindecarea chirurgicală deplină spre a realiza creșterile pe acest nou model experimental. Ingenioasă sa tehnică îi permitea deci să realizeze condiții cât mai aproape de normal. De altfel, numeroși savanți care au vizitat laboratorul său, printre care și marele nostru neurolog, Gh. Marinescu, în primăvara 1917, au rămas impresionați de minuțioasă organizarea a „spitalului de cîini”, de modul în care aceștia erau îngrijii, plimbați, alimentați, feriți de toate acele infirmplări care ar fi periclitat calitatea experiențelor. Deoarece Pavlov nu era în vederea regelui țarist, trebuia să susțină bînește aceste epocale experiențe. Se mai poate aminti faptul că el începuse munca de cercetare asupra aparatului circulator, stabilind și în acele începuturi fapte științifice memorabile.

S-au obținut astfel multe cunoștințe noi asupra fiziologiei digestive. Rezultatele și interpretările erau de asemenea calitate, încît pentru aceste descoperiri i s-a decernat în 1904 premiul Nobel, cea mai înaltă distincție internațională din acele timpuri.

Cu totul semnificativ pentru originalitatea felului său de a gândi este modul în care a înțeles Pavlov să devolve a secolului inițial era studiul de caz și al experimentelor. Într-una din cele două cărți de față dă o listă salutară și cea gastrică drept mator cantitativ, nu al digestiei, ci al activității nervoase corespunzătoare. Așa făcînd, el întrevăzu desigur și faptul că acea activitate nervoasă nu era de minimă importanță, fiind de fapt o interacțiune cu ambianța. Oglindirea realităților obiective ale lumii în conștiința noastră.

Cu o excepțională putere de generalizare, Pavlov a înțeles prin urmare să folosească asemenea modele experimentale (multiplicate de el, de Orbel, Bikov și alii eleri ai săi) pentru a studia fiziologia creierului.

Cercetarea sistemului nervos fusese mult dezvoltată către finele secolului XIX și primele decenii din sec. XX în direcția morfologiei și arhitectonice, de Camillo Golgi și de Ramon Cajal, de Brodman, de șeful Vogt, de Smirnov, de Dogiel, de Gh. Marinescu (care a intrat în arena internațională cu celebrul raport asupra celulei nervoase prezentat la Congresul internațional de Medicină de la Moscova din 1899); de Marinescu și Mina, de Charles Fox și Ion Niculescu etc. Autorii vor nu sînt alții decît cele două examinate pe viu a creierului deschînd craniul (vivisecția). Mult folosită era metoda distrugerilor parțiale spontane (Broca etc.) sau experimentale (clasice folosite de

trebuie considerată ca o piatră de temelie pentru filozofia marxist-leninistă.

În lumina timpurilor noi pe care le trăim nici nu se poate mai clară viziune a prezentului și viitorului. Condițiile orînduirii socialiste și comuniste asigură omului puteri care alădă abilități pe care nici măcar în condiții de cea mai bună ambianță. În ambianța nouă, astfel creată de omul socialist, la rîndul ei acționează asupra omului. Această interacțiune asigură lumii socialiste posibilitatea unei neîntrerupte evoluții.

În țara noastră, un savant progresist ca Gh. Marinescu a inițiat un adevărat curent de înțelegere a descoperirilor și preocupărilor pavloviene încă de la începutul acestui secol. Elevii săi, Artur Kreindler și Oscar Sager, au continuat și dezvoltat mult această linie de cercetări. Legăturile personale cu savanții ruși și sovietici ca și studiile lor publicative făcînd din școala Pavlov, au făcut ca pavlovismul să cîștige lumea noastră medicală relativ de timpuriu.

În 1950, regimul nostru democratic-popular a întemeiat pe lângă Academia R.P.R. „Institutul I. P. Pavlov”, așezînd ca obiectiv studiul neurologiei și fiziologiei. Gh. Marinescu și elevii săi, ca și unii predecesori ca V. Babeș și alții savanți cum ar fi C. I. Parhon și școala sa, Dr. Rainer, Ion Atanasiu, Ion Cantacuzino, Toma Ionescu, Emil Racoviță, D. Voinescu — precum și vechea noastră tradiție analitică și medicală, — biologii și medicii noștri au avut exemple și îndrumări pentru a justă orientare.

După Marea Revoluție din Octombrie, lui Pavlov i s-a creat pentru prima oară adevărată și largă condiție de lucru. Astfel, linia Leningrad a organizat „satul tăcerii” unde acest „principes physiologic” (titlul omagial ce i s-a decernat de Congresul internațional de Fiziologie din Moscova 1935) a avut toate condițiile necesare unor realizări științifice de nivel negalat.

Pe drept s-a spus că Pavlov era un materialist, nu „inconstent”, „spontan”, ci un materialist combativ, convins, consistent:

„Faptele, fenomenele și procesele pe care le studiază (fiziologia, știința) există în mod obiectiv în timp și spațiu. Noi explicăm aceasta pur fiziologic, pur material, pur spațial”.

Astăzi s-a spus că Pavlov era un materialist, nu „inconstent”, „spontan”, ci un materialist combativ, convins, consistent:

„Faptele, fenomenele și procesele pe care le studiază (fiziologia, știința) există în mod obiectiv în timp și spațiu. Noi explicăm aceasta pur fiziologic, pur material, pur spațial”.

Puterea lui de muncă, scrupulozitatea extremă, abnegația, curajul de a înfrunta deschis opinii contrare, preocupările sale cetățenești față de I. P. Pavlov un model al savantului creator.

Cadru din film

FILM

SETEA

Cinematografia a participat la marea sărbătoare a poporului nostru — cea de-a 40-a aniversare a Partidului — cu o creație nouă și valoroasă: filmul „Setea” — realizat după romanul cu același titlu al scriitorului Titus Popovici. Transpunerea cinematografică a unui roman comportă recrearea lui, deoarece filmul are un specific propriu, care impune restructurarea materialului epic. Recenta producție a studiului București demonstrează odată mai mult că de mare importanță are un scenariu bine înțeles, care, la lăbușă densă, expus clar și concis, cu sensurile problematice exprimate limpede. Scriitorul Titus Popovici și regizorul Mircea Drăgan n-au ezitat să realizeze în filmul „Setea” o analiză socială care are la bază o adevărată revoluție artistică. Ei au selectat cu atenție numai acele fapte care ofereau posibilități de realizare a unei creații contemporane, au conceput o compoziție îndrăzneață, „văzută” cinematografic. Ei au selectat cu atenție numai acele fapte care ofereau posibilități de realizare a unei creații contemporane, au conceput o compoziție îndrăzneață, „văzută” cinematografic. Ei au selectat cu atenție numai acele fapte care ofereau posibilități de realizare a unei creații contemporane, au conceput o compoziție îndrăzneață, „văzută” cinematografic.

Un prim merit al filmului este acela că înfățișează două personaje pozitive vigurose: Mitru Moș și comunistul Ardeleanu. Evoluția lui Mitru Moș este urmărită minuțios, în detaliu semnificativ. Tărîmul său, comunist, este înțelept, entuziast, plin de inițiativă, cu o mare dragoste de oameni. Excelenta interpretare a lui Colea Răutu a valorificat calitățile personajului. Jocul actorului se caracterizează prin simplitate și discreție, bazate pe o adîncă interiorizare, vizibilă în orice clipă. Ilarion Ciobanu (Mitru Moș) creează personajul său cu multă convingere și naturaleză, are frumoase însușiri necesare cinematografului. Poate că ar fi trebuit ca autorii filmului să se preocupă mai mult de prietenia care-l leagă de acești doi oameni, am fi vrut să vedem în mai multe scene cum crește Mitru, ajutat de lozavășul său comunist, să-l cunoaștem și pe Ardeleanu mai profund. De asemenea, credem că Iuliana, fiica chibabului Găvrilă, iubita lui Mitru, este cam palid schițată, cam ștersă. Am fi dorit-o mai vie și înfrîmătă de iubire. Flavia Burel a interpretat corect, însă fără o intensă rețea a dramei sulțestii, pe care o trăiește. Demne de re-

procedeează la fel cu primarul din sat. Contactul cu Ardeleanu — delegatul județului de partid — este un moment crucial în viața lui Mitru.

Ardeleanu înfrunghiează trăsăturile avansate ale omului nou, comunist; este înțelept, entuziast, plin de inițiativă, cu o mare dragoste de oameni. Excelenta interpretare a lui Colea Răutu a valorificat calitățile personajului. Jocul actorului se caracterizează prin simplitate și discreție, bazate pe o adîncă interiorizare, vizibilă în orice clipă. Ilarion Ciobanu (Mitru Moș) creează personajul său cu multă convingere și naturaleză, are frumoase însușiri necesare cinematografului. Poate că ar fi trebuit ca autorii filmului să se preocupă mai mult de prietenia care-l leagă de acești doi oameni, am fi vrut să vedem în mai multe scene cum crește Mitru, ajutat de lozavășul său comunist, să-l cunoaștem și pe Ardeleanu mai profund. De asemenea, credem că Iuliana, fiica chibabului Găvrilă, iubita lui Mitru, este cam palid schițată, cam ștersă. Am fi dorit-o mai vie și înfrîmătă de iubire. Flavia Burel a interpretat corect, însă fără o intensă rețea a dramei sulțestii, pe care o trăiește. Demne de re-

marcat sînt și alte personaje interesante ale filmului: Petru — un tânăr sărac, cunoaște o evoluție paralelă cu a lui Mitru (interpretat veridic și nuanțat de Sandu Sticlaru) și Găvrilă Ursului. Bogdanul acesta cu tendințe despotice, veninos și ipocrit, posedă o adevărată artă de a acționa în situații critice (încaeră să-și asigure simpatia lui Mitru, simulează, în final, regretul că n-a înțeles subreziența rînduțiilor vechi, etc.). Creația maestrului Calboreanu în rolul lui Găvrilă constituie o demonstrație de înaltă virtuozitate. Și Ezechiel, fiul lui Găvrilă, un dușman înrît al noului, e conceput cu acuză din autorii. Spațiul nu ne permite să ne ocupăm de toți interpretii. Rețin atenția în mod deosebit compozițiile oțelite de Toma Dimitriu (Guzaru), Jules Cazaban (baronul Papp de Zerin), Șt. Ciubotărașu (Solon), Regizorul Mircea Drăgan se dovedește un abil realizator al scenariului de masă. Filmul „Setea” conține numeroase scene de acest fel. Ni se pare remarcabil episodul manifestației din țir și cel al înfrîntării dintre moși și țărani din Deleni. Sînt individualizate cu rapiditate numeroase figuri, mișcările de ansamblu decurg firesc, fără să fie percepută „indicația” regizorului, planurile și unghiurile variate (este desigur și meritul operatorilor Samson și Al. Roșianu care folosesc ingenios ecranul lat). Într-adevăr, după cum au remarcat și alți critici, prezentarea grupului de bandiți legionari este schematică. Dacă începutul filmului ne introduce — cum aminteam — în miezul problemei, finalul sugerează evoluția ulterioară a vieții personajelor, deschide perspectiva asupra viitorului. Momentul așupri legionarilor, uciderea mișească a lui Ardeleanu, unește și mai strîns pe țărani proaspăt împrietăritii. Mitru Moș discută cu un activist de partid, întrebîndu-l cum va fi viața de acum înainte. Activistul îi arată că nu vom mai trăi ca în trecut, ci altele, cu totul altfel. Și cuvintele acestea au ecou în conștiința lui Mitru.

Pe tot parcursul filmului, dialogurile sunt, în general, expresive, frazate just de marjoritate interpretorii, au transmis bogăția de idei a scenariului. Se cuvine să amintim și muzica dramatică, gravă a lui Th. Gheorghiu, care comentează în limbajul sunetelor, conflictul social și psihologic.

Mihai Botez

„OCHIUL ALBASTRU” de Paul Everac

Ochiul albastru poartă încă de la primele scene amprenta unui stil Paul Everac, de data aceasta proiectat spre zonele grandiosului (cu contribuția și a direcției de scenă). Reconuștem pe autorul Festivalului deschise dar îl vedem acum înclinat parcă și mai mult spre latura monumentală a faptelor, spre construcțiile masive. Materialul de viață, — construcția hidrocentralei de la Bicaz — cere imperios o asemenea modalitate de tratare dramatică. Și Paul Everac a reușit în foarte mare măsură să comunice spectatorului imaginea acrișelor fapte petrecute aici, văzute afară prin prismă amplă desfășurată de forțe omenești, și prin simțirea destinului individual și colectiv. Individul mai pregnant, mai tipic. Aici vedem meritul acestei piese: în indolbulă înțepătură dintre viața de fiecare zi a omului și viața șantierului. În piesele lui omoza aceasta se realizează deplin și convingător, nu prin declarații patetice sau răsunătoare, ci prin evoluția firească, necesară, a faptelor de fiecare zi. Subtil privită din acest punct de vedere existența oamenilor nu este paralelă cu cea a șantierului, ci o organică contopire. Nu este vorba nici de o privire „tehnicistă” asupra vieții omului, de o introducere forțată a „producției” în preocupările de ceas cu ceas ale eroilor, ci de modul în care întreaga ambianță a șantierului influențează structura și înțelegerea unei asemenea personalități. Adeca aceasta, a in-

fluenț permanente, continue a mediului asupra formării individualității noastre, este, după cite se pare, scumpul lui Paul Everac și — lucru cu deosebire demn de reținut — convertită artistică cu multă iscusință.

În Ochiul albastru, autorul desprinde trei conflicte de prim plan. Dar nu este mai puțin adevărat că unele prezente episoade sau compli-

Prezența personajelor devine pur fizică și chiar dacă ele mai spun câteva replici, noi nu le mai simțim necesare.

Spectacolul, ca orice fapt artistic interesant și îndrăzneț, comportă multe discuții. Regizorul Horea Popescu și-a asociat ca autor al decorurilor și costumelor pe subtitlul artist Tody Constantinescu.

DRAMATURGIA ORIGINALĂ

mentare, devin uneori tot atât de grăitoare ca și cele care rețin atenția principală de-a lungul întregii piese, ceea ce în evoluția lui Paul Everac, înseamnă un punct prețios cîștigat. Care se dovedește a fi totuși prezența cea mai bine individualizată? Sufragiile publicului au mers mai înțeles pe Tudor Chiriac, personajul cel mai viu și mai original în același timp, care merită să figureze în galeria eroilor tineri ai dramaturgiei noastre. A interesat de asemenea cuplul Dumitru-Corina Popescu (cel de-al doilea fir al conflictului), dar a atras mai puțin atenția Aglaie-Partenie Băjenaru. De ce? Pentru că aici Paul Everac a lucrat totuși cu elemente convenționale. De aceea discuțiile Aglaie-Partenie cu colaterali (Minodora, Doroftei), par desiccate dintr-o literatură semănătoristă, căroră autorul a încercat să le dea o pălînă actuală. Nu negăm existența în realitate a unui asemenea conflict, dar el nu se integrează de loc problematicii morale a piesei, ci rămîne un adaos vechi. De aici și ezitării și inconsecvențele regiei, interpretării și decoraturilor, care au tratat personajele pe mîchia de cutit a unui modernismătorism. Mult mai interesant ni s-au părut crochiurile caracterologice desprinse din masa brigadierilor. Aici autorul a realizat unelr pagini de virtuozitate artistică, reușind să dea imaginea luminată și tonică a unui tineret viguros, entuziast, care crește neînecat din punct de vedere moral pe băncile acestor școli de educație comunistă, care este șantierul. Dacă dramaturgul ar fi rezistat unor tentații pitorești și ar mai fi eliminat balastul banalului despre care vorbeam, tabloul vieții brigadierilor ni s-ar fi părut încă și mai pregnant. Lipsa de selecție a dus la o aglomerare inutilă de fapte și de personaje care nu și-au avut rostul în economia piesei. Am arătat cum stau lucrurile cu conflictul Aglaie Albu — Partenie Băjenaru. Dar chiar unele replici, unele episoade mai cereau încă intervenția exigentă a autorului.

Ne amintim cu toții că amindoi au dat viață cu patru ani în urmă Domnișoarei Nastasia. Colaborarea dintre acești doi tineri oameni de teatru, neobștiți în căutarea unor formule noi de expresie adecvate mersului înainte al artei noastre, nu poate fi decît plină de roade, cum s-a văzut și în spectacolul de față. Viziunea monumentală de care vorbeam la început s-a degajat din întreaga realizare scenică. Entuziasm, cloceț, pasiunea și elanul tinereții s-au transmis sălii și s-au dovedit a fi o permanentă a întregului spectacol. Decorul lui Tody Constantinescu, original și ingenios, a creat cadrul cel mai adecvat desfășurării acțiunii. Am recunoscut în elementele lui puritate și elevația care îl caracterizează a artă. Horea Popescu s-a impus prin siguranța cu care a condus uriașă navă de interpreti. A armonizat firele conflictului și mai ales a realizat o impresionantă mișcare de masă. Dacă am fi cursurii, am spune că unele momente ni s-au părut din petă plastică mișcării din Aristocrații. Dar important

este altceva. faptul că în Horea Popescu avem, credem, cel mai bun constructor de scene de masă, agitatorice, din teatrul nostru. Totuși spectacolul n-a solicitat atenția în permanență. Cauza stă în primul rînd în precaritatea conflictului Aglaie-Partenie, care aducea de fiecare dată o scădere bruscă de tensiune. Apoi adeseori pe scenă se petreceau trei acțiuni distincte și concomitente: se interpreta textul, se cînta (orchestra) și se schimbau decorurile. Cam mult! Prezența orchestrei pe scenă nu ni s-a părut potrivită. Mișcările dirijorului, pregătirile instrumentiștilor distrăgeau atenția publicului. Și să spunem că acestea sînt considerente extra-artistice. Dar muzica lui Walter Mihail Klepper n-a adus nici un serviciu real spectacolului. Hibridă, lipsită de originalitate, nativ onomatopoeică, ea n-a transmis spectatoarea nici o emoție, ci a subliniat strident unele din mișcările personajelor.

Dintre interpreti am reținut în primul rînd pe talentatul Cornel Vulpe care își trece cu succes examenul de maturitate, artistic, pe Eugenia Bădulescu, Colea Răutu, Simion Negriță, I. N. Matei, Al. Azoitei și alții. O sarcină îngrădă avut N. Strețeanu și Grațela Albin. Au luptat din răsunători cu îngrăditul unui text precar.

Puterea întinerului și Ochiul albastru, ultimele premiere ale Teatrului Giulești, ne arată că acolo unde entuziasmul tinereții se unește cu talentul și spiritul novator, putem saluta izbîni artistice de cea mai certă calitate.

Valeriu Ripeanu

SPORT

LUPTA CU TIEDT

Nu am simțit un moment mai înălțător în viață, decît atunci poate, după meciul cu Tiedt, cînd prin victoria mea, care mi-a adus medalia de aur, am izbucnit să fac să se ridice pentru o clipă deasupra a mii și mii de capete — la Olimpiada de la Melbourne — steagul iubit al patriei noastre în văzul lumii întregi.

Meciul din primul tur cu Hatch și cel de al doilea, cu sud-africanul André, un adversar foarte activ, s-au soldat pentru mine cu două victorii reputeate prin mare luptă, aceasta în special cu al doilea adversar.

Să lupți departe de țară, printre unii străini, care nu întotdeauna te văd cu ochi buni apărînd culorile dragi, pot spune astăzi că nu e lucru tocmai ușor. Gîndul însă că înainte de toate dorez mai mult celor de acasă decît mie însumi, m-a înarmat, mi-a înusflat curaj și multă încredere.

Din prima dispută m-am ales cu o lăcuție a minții, neajuns care m-a însoțit și mi-a pricinuit greutăți tot timpul pînă la finală. Incidentul se producea în meciul cu Hatch. De aceea, lupta cu Gargano italianul care apăra culorile Angliei, s-a desfășu-

rat pentru mine în condiții destul de dramatice.

Intr-un cuvînt, meciul acesta mi-a dat oarecare bădăle de cap. Gargano era un adversar temut pentru tactica sa efecace, în vreme ce pe mine, mîna, care ar fi trebuit să se odihnească, mă supăra îngrozitor.

Declanșarea citeva serii de lovituri înși și precise, am reușit să-l aduc încă de la început în colțul ringului și să-l oblig a primi lupta îndepărtată. Pentru deuelul la corp am primit deseori observații în țară. Acti însă, felul acesta de a lupta mi-a făcut bune servicii. Serile de trei și patru lovituri, primele conștînd din lovituri joase, iar ultima să se odihnească, l-au deorientat pe adversarul meu, făcîndu-l să-mi cedeze aproape complet inițiativa. În replica a doua upecururile de dreapta date cu mîna umflată, care mă deranja tot mai rău, l-au adus pe Gargano într-un serios impas din care n-a mai putut să iasă. De aici și pînă la sfîrșitul întîlnirii nu l-am slăbit nici o clipă.

Meciul cu Gargano a fost pentru mine cel mai hotărîtor din meciurile susținute pînă atunci la Olimpiadă. El mi-a deschis drumul spre finală și astfel spre mult rîvnita medalie de aur.

În noaptea aceea, am dor-

mit puțin și m-am trezit de vreme. Mîna mă chinuse și prin somn, aproape tot timpul.

În urma examenului la care mă supuse din nou medicul, se stabilî că metacarpianul corespunzător polcașului prezenta o fisură.

Era în dimineața de 1 decembrie, ziua întîlnirii cu Fried Tiedt, ultimul și cel mai temut adversar. Vestea stării sănătății mele care a meninșă disputa din finală se răspîndise cu ușureală în lot. Eu însumi, mărturisesc sincer, eram descumpănit. Începeam ziua aceea hotărîtoare aforîndu-mă mîna.

Cu puțin înainte de ora decîștă, am fost vizitat de cîteva sportivi sovietici, care, auzind de impasul în care mă găseam, au adus cu ei doi medici. Aceștia mi-au controlat mîna și au sfîrșit cîntînd din cap. Unul dintre ei m-a privit în ochi și a cerut să-mi se traducă.

— Dacă astăzi vei accepta totuși întîlnirea cu Tiedt, să știi, tovarășe Linca, vei avea de luptat de două ori: o dată cu el și o dată cu dumneata.

— Dar bineînțeles că voi accepta, nici nu se poate altfel, am răspuns eu oarșcum contrariu, dar că s-ar putea pune hotărîrea mea la îndoială.

Mi s-a făcut o injecție cu novocaină și așa, pentru moment anesteziat, am pășit pe ring cu hotărîre și încredere,

urmat îndeaproape de tovarășii mei și de prietenii sovietici, pe care i-am simțit tot timpul aproape de mine.

În prima repriză am atacat susținut. Irlandezul se echivana mereu, răspunzînd cu upecururi de sînga. Dator n-am rămas nicu eu și astfel am înțeles prima repriză cu avantaj.

Și totuși, în meciul cu Tiedt am avut o clipă de sodăre. Nu teama de adversar m-a făcut să mă pierd, ci groaza față de mîna mea, care din surpriza a doua începu să mă chinuie iarăși.

Exizarea de o secundă, nebăgată de seamă de nimeni, era cit pe aci să mă piardă. Profitînd de ocazie, Tiedt m-a izbit în ficat. Aમેઈt aproape, m-am dat îndărăt pînă în corzi.

— Ce faci, Nicule, atacă! l-am auzit pe maestrul Popa. — Vperiod, Linca, vperiod! i-am auzit pe prietenii mei sovietici.

Printre spectatori se iscă un moment de încordare, mie stîngele, îmi pulsa fierbinte în mîna bătă. În vreme ce durerea din pînsa mea paraliza respirația.

Impins de la spate de Popa, adîmîndu-mi într-un suprem efort forțele, am pășit în mijlocul ringului și am lovit puternic din mers, exact în locul în care fusesem lovit.

Probabil că adversarul meu

a simțit în momentul acela aceeași senzație pe care o avusesem eu cu cîteva clipe în urmă, căci de la lovitura aceea Tiedt s-a mai potolit.

— Bravo, Linca! Harazo! am auzit din nou în spatele meu.

Glăsuț prietenilor, înfrînt într-o emoție sinceră, m-a înviorat. Din minutul acela am început să lupt stăpînit și ordonat. Am lovit, am insistat, pînă cînd am ajuns acolo unde voiam, în lupta la corp.

Tiedt se ținea bine, dar se vedea că suferea, căci loviturile lui, deși continuu și repezi, erau totuși slabe. Ultima repriză cred că s-a desfășurat într-un ritm infernal. Ca și-mi înfrîmătura durerea aforșite de mîini loveam cu ea tare, în plin, ori de cite ori mi se ținea prilejul. Pe urmă am auzit și alte glăsurii din sală:

— Ca va... Bravos... Avanti!...

Să uit de chinul care mă stăpînea, am început să-mi onorez prietenii cu lovituri adevrate adversarului. „Pentru voi tineri înfrîntii din lumea întregă! Pentru tine maestre Popa! Și pentru voi toți cei de-acasă de la Sighet și pînă la Tulcea!”

Și după ce loveam așa în numele tuturor pe care-i iubeam, o luam iarăși de la început.

Nicolae Linca

PARODII

Marele cîntec despre mine

„Pămîntul se încinsese ca o arie
Și pîrea că arde.
Pădurea își suna o mie de coarde.
Soarele turna din ulcioarele pline
De cer,
Cînd abia născut,
Ca o salce-n ungher,
Un copil înstruna
Primul lui cînt.

Ci soarele era sus și nu-l auzea.
Dar mie puțin îmi păsa.
Că soarele habar nu avea
De venirea mea pe pămînt!

„Și-ntr-o zi,
Am izbucnit dintre holde și oameni
Spre soare.
M-am ridicat în picioare.
Nu m-am lăsat.
Am strîgătat am tipat.
Sînt contrastul dintre pămînt și cer
Și mă cheamă Ion.

Marin St. Sorescu

Din ciclul: „Stiluri și tendințe în poezia unor tineri”.

